

VLAAMSE BEDRIJFSECONOMISCHE STANDAARDWAARDEN VARKENSHOUDERIJ 2013

Varkenshouderij

Vlaamse overheid | Beleidsdomein Landbouw en Visserij

VLAAMSE BEDRIJFSECONOMISCHE STANDAARDWAARDEN

VARKENSHOUDERIJ 2013

**BNP PARIBAS
FORTIS**

Landbouwkrediet
BANK & VERZEKERINGEN

INHOUD

INLEIDING.....	1
1. ALGEMEEN.....	2
1.1 Financiering	2
1.2 Privébestedingen	2
1.3 Belastingen	2
1.4 Mestproductie.....	11
1.5 Mestafzet en mestverwerking	11
1.6 Arbeidskosten.....	12
1.7 Water.....	13
1.8 Algemene kosten	14
1.9 VLIF-steun	17
2. BEDRIJFSTAK ZEUGENHOUDERIJ.....	18
2.1 Standaardwaarden	18
2.2 Opbrengsten zeugenhouderij.....	19
2.3 Toegerekende kosten zeugenhouderij.....	19
2.4 Saldo	22
3. BEDRIJFSTAK VLEESVARKENS.....	23
3.1 Standaardwaarden	23
3.2 Opbrengsten vleesvarkenshouderij.....	24
3.3 Toegerekende kosten vleesvarkenshouderij.....	24
3.4 Saldo	26
4. GESLOTEN BEDRIJVEN	28
5. NIET-TOEGEREKENE KOSTEN.....	28
5.1 Nieuwbouw varkensstallen	28
5.2 Ombouw bestaande zeugenstal naar groepshuisvesting	31
5.3 Bezettingsgraad stal.....	38
5.4 Provisie onderhoud gebouwen	38
5.5 Behoefte aan beschikbaar bedrijfskapitaal.....	38
5.6 Emissierechten	39
5.7 Arbeidsduur	39
FIGURENLIJST.....	41
TABELLENLIJST	41
BRONNENLIJST	42

INLEIDING

In het kader van de dialogdagen varkenshouderij kwam de nood naar boven om over objectieve Vlaamse gegevens te beschikken om investeringen en rentabiliteit binnen de varkenssector te evalueren. Als uitgangspunt voor dit document werd de Nederlandse publicatie KWIN-V gehanteerd. Deze publicatie reikt betrouwbare en actuele gegevens aan voor het opstellen van berekeningen, bedrijfsevaluaties en begrotingen. Voor Vlaanderen is in 2011 het rapport Vlaamse bedrijfseconomische standaardwaarden Varkenshouderij voor de eerste keer opgemaakt. De doelstelling van het rapport is om gemiddelde standaardwaarden voor de varkenshouderij aan te reiken gebaseerd op de 5-jaarlijkse gemiddelden van de meest recent beschikbare boekhoudgegevens. De cijfers kunnen als gemiddelde waarde gehanteerd worden, wanneer er geen andere cijfers voorhanden zijn. Het is dus niet zozeer de bedoeling om deze cijfers als streefwaarden te hanteren.

Dit nieuw rapport noteert de gemiddelde waarden voor de periode 2007-2011 en is gebaseerd op 5-jaarlijkse gemiddelden van de meest recent beschikbare boekhoudgegevens. Hiervoor werden verschillende boekhoudgegevens, aanwezig bij de leden van de stuurgroep, met elkaar vergeleken. Op basis van die cijfers werd een aanvaarde standaardwaarde gekozen door de stuurgroep. Voor de berekening van de economische kengetallen wordt er gerekend met een gemiddelde van de jaren 2007-2008-2009-2010-2011. Opdat een technische verbetering merkbaar zou zijn, is voor de technische kengetallen gewerkt met de gegevens voor 2011.

Dit document is bewust beperkt tot de traditionele varkenshouderij. Zo komen biologische varkenshouderij, hoeveslagerij met thuisverwerking, en andere vormen van verbreding in dit document niet ter sprake. De voorgestelde standaardwaarden zijn opgesteld op basis van gangbare bedrijven en gangbare marktprijzen.

De stuurgroepleden onder wiens toezicht en met wiens inbreng en goedkeuring dit document tot stand kwam zijn Yvan Dejaegher, Frank Decadt en Karen Kerckhofs (BEMEF), Stefaan Lambrechts (Danis), Dirk Van Thielen (AVEVE), Riccy Focke (Boeren op een kruispunt), Paul Cerpentier (ABS), Herman Vets (Boerenbond), Luc Martens (PVL Bocholt), Dirk Coucke (DLV), Jacky Swennen (SBB), Johan Achten (LIBA), Gert Bogaerts (CCAB), Wim Vranken en Jozef Delaporte (Landbouwkrediet), Jan Leyten, Patrick Schelfhout, Daniël Cromphout en Joris Michiels (KBC), Jan Dekeyzer (BNP Paribas Fortis), Ludwig Lauwers, Jef Van Meensel en Sam Millet (ILVO) en Norbert Vettenburg, Joeri Deuninck en Goedele Vrints (Departement Landbouw en Visserij). We wensen de stuurgroepleden uitdrukkelijk te bedanken voor hun bijdrage tot deze tekst met standaardwaarden voor de Vlaamse varkenshouderij.

Dit document kwam tot stand onder de redactie van de Vlaamse overheid. De standaardwaarden zijn geen standaardwaarden van de Vlaamse overheid, maar zijn door de volledige stuurgroep opgesteld.

1. ALGEMEEN

1.1 Financiering

De afgelopen 5 jaar was de rentestand voor leningen op 20 jaar 5%. Echter, de betaalde rente zal vooral afhankelijk zijn van actuele tarieven, financieringsvorm, looptijd en beschikbare zekerheden.

1.2 Privébestedingen

Het gemiddeld huishouden in Vlaanderen telt 2,63 leden. De gezinnen die deelnamen aan de huishoudbudgetenquête van de FOD Economie telden gemiddeld 2,40 personen.

Tabel 1: huishoudbudget voor privébestedingen volgens gezinsgrootte

Uitgave	Gem. budget	1 pers.	2 pers.	3 pers.	4 pers.	5 pers.	6 pers. en meer
Voeding, dranken en tabak	5 423	2 832	5 543	6 030	7 694	8 737	11 154
Kleding en schoeisel	1 710	762	1 433	1 997	2 887	3 738	4 522
Woonadres of tweede woonst + verwarming, verlichting, water	9 029	7 205	8 583	9 861	11 090	12 308	13 612
Meubelen en huishoudtoestellen	2 473	1 336	2 506	2 262	3 847	4 687	4 643
Gezondheid	1 650	1 083	1 665	1 702	2 353	2 216	2 672
Vervoer en communicatie	5 720	3 790	4 893	8 272	7 102	8 025	11 971
Cultuur, ontspanning, onderwijs	2 846	1 561	2 335	3 052	4 919	6 024	6 110
Andere goederen en diensten	7 054	4 245	7 463	7 488	9 466	10 225	11 429
Totaal	35906	22814	34419	40663	49358	55958	66112

Bron: FOD Economie, ADSEI, huishoudbudgetonderzoek 2010

1.3 Belastingen

Personenbelasting

De inkomensbelasting wordt ruwweg berekend op basis van het belastbaar inkomen, waarvan belastingvrije sommen afgetrokken worden, afhankelijk van het belastbaar inkomen en de gezinssamenstelling. Op het resterende bedrag wordt dan het progressieve belastingtarief toegepast.

Onderstaande tabellen zijn van toepassing op aanslagjaar 2013 (inkomsten 2012).

Tabel 2: berekening van de personenbelasting: belastingvrije sommen

Belastingvrije som belastingplichtigen	
Indien belastbaar inkomen < € 25 270,00	€ 7 070,00
Indien belastbaar inkomen > € 25 270,00	€ 6 800,00
Bijkomende belastingvrije som voor kinderen	
Voor 1 kind	€ 1 440,00
Voor 2 kinderen	€ 3 720,00
Voor 3 kinderen	€ 8 330,00
Voor 4 kinderen	€ 13 480,00
Per kind na het 4 ^{de} kind	€ 5 150,00

Tabel 3: berekening van de personenbelasting: progressief tarief

Schijf		Tarief	Op de schijf	Cumulatief
Van	Tot			
-	€ 8 350,00	25%	€ 2 087,50	€ 2 087,50
€ 8 350,00	€ 11 890,00	30%	€ 1 062,00	€ 3 149,50
€ 11 890,00	€ 19 810,00	40%	€ 3 168,00	€ 6 317,50
€ 19 810,00	€ 36 300,00	45%	€ 7 420,50	€ 13 738,00
36 300,01		50%		

Ter illustratie een rekenvoorbeeld voor een gezin met 2 volwassenen en 2 kinderen, met een belastbaar inkomen van € 24 000 (€ 2 000 per maand).

Tabel 4: berekening van de personenbelasting: eenvoudig rekenvoorbeeld

Rekenvoorbeeld belastingen	
Belastbaar inkomen	€ 24 000,00
Belastingvrije som (inkomen < € 25 270)	€ 14 140,00
Bijkomende belastingvrije som voor 2 kinderen	€ 3 720,00
Belastbaar bedrag	€ 6 140
Belasting (aan tarief 25%, want < € 8 350)	€ 1 535,00

Vergelijking vennootschapsbelasting en personenbelasting

Onderstaande tabel toont een vergelijking tussen de aanslagvoet personenbelasting tegenover vennootschapsbelasting. De vergelijking is gebaseerd op de tarieven voor aanslagjaar 2011, inkomsten 2010. Een vennootschap is pas fiscaal interessant van zodra de belastbare inkomsten rond de 50 000 euro liggen.

Tabel 5: vergelijking van personenbelasting vs. vennootschapsbelasting

Belastbare inkomsten	Belastingen	Gemiddelde aanslagvoet	Vennootschapsbelasting
€ 15 000,00	€ 256,00	€ 1,71%	24,98%
€ 18 000,00	€ 1 456,00	€ 8,09%	24,98%
€ 21 000,00	€ 2 769,50	€ 13,19%	24,98%
€ 24 000,00	€ 4 249,50	€ 17,71%	24,98%
€ 27 000,00	€ 5 599,50	€ 20,74%	31,93%
€ 30 000,00	€ 6 949,50	€ 23,17%	31,93%
€ 33 000,00	€ 8 299,50	€ 25,15%	31,93%
€ 36 000,00	€ 9 733,00	€ 27,04%	31,93%
€ 39 000,00	€ 11 233,00	€ 28,80%	31,93%
€ 42 000,00	€ 12 733,00	€ 30,32%	31,93%
€ 45 000,00	€ 14 233,00	€ 31,63%	31,93%
€ 48 000,00	€ 15 733,00	€ 32,78%	31,93%
€ 51 000,00	€ 17 233,00	€ 33,79%	31,93%
€ 54 000,00	€ 18 733,00	€ 34,69%	31,93%
€ 57 000,00	€ 20 233,00	€ 35,50%	31,93%

Onroerende voorheffing

Het basistarief van de onroerende voorheffing bedraagt in het Vlaams Gewest 2,5 % van het geïndexeerd kadastraal inkomen.

Voor materieel en outillage wordt een desindexatiecoëfficiënt toegepast waardoor het tarief van 2,5 % elk jaar verminderd wordt (zo bedroeg het tarief voor materieel en outillage voor aanslagjaar 2008 2,04 %). Onder materieel en outillage worden alle toestellen, machines en andere installaties die gebruikt worden voor een nijverheids-, handels- of ambachtsbedrijf begrepen.

Daarnaast heffen de gemeenten en provincies opcentiemen op het bedrag aan onroerende voorheffing dat aan het gewest toekomt. Wanneer de gemeente of provincie beslist om 1500 opcentiemen te heffen, betekent dit dat de belastingplichtige, per euro die hij schuldig is aan het gewest, nog 15 euro aan de gemeente moet betalen.

Tabel 6: provinciale opcentiemen onroerende voorheffing (2012)

Provincie	Opcentiemen
Antwerpen	290
Limburg	400
Oost-Vlaanderen	295
Vlaams-Brabant	332
West-Vlaanderen	355

Tabel 7: gemeentelijke opcentiemen onroerende voorheffing (2012)

gemeente	Op. 2012	gemeente	Op. 2012	gemeente	Op. 2012	gemeente	Op. 2012	gemeente	Op. 2012	gemeente	Op. 2012
AALST	1500	DEINZE	1100	HEUSDEN-ZOLDER	1400	LEOPOLDSBURG	1350	OOSTROZEBEKE	1200	TONGEREN	1250
AALTER	1400	DENDERLEEUEW	1300	HEUVELLAND	1850	LEUVEN	1400	OPGLABBEK	1280	TORHOUT	1750
AARSCHOT	1500	DENDERMONDE	1400	HOEGAARDEN	1250	LICHTERVELDE	1350	OPWIJK	1350	TREMELO	900
AARTSELAAR	700	DENTERGEM	1475	HOEILAART	950	LIEDEKERKE	1450	OUDENAARDE	1200	TURNHOUT	1450
AFFLIGEM	1250	DESSEL	900	HOESEL	1450	LIER	1250	OUDENBURG	1900	VEURNE	1920
ALKEN	1350	DESTELBERGEN	750	HOLSBEK	1300	LIERDE	1200	OUD-HEVERLEE	750	VILVOORDE	1200
ALVERINGEM	2250	DIEPENBEK	1390	HOOGLEDE	1600	LILLE	1200	OUD-TURNHOUT	800	VLETEREN	2000
ANTWERPEN	1350	DIEST	1560	HOOGSTRATEN	1400	LINKEBEK	1200	OVERIJSE	850	VOEREN	1500
ANZEGEM	1750	DIKSMUIDE	2150	HOREBEKE	1200	LINT	1400	OVERPELT	1176	VORSELAAR	1200
ARDOOIE	950	DILBEK	920	HOUTHALEN-	1475	LINTER	1200	PEER	1550	VOSSLAAR	1000
ARENDONK	1400	DILSEN-	1300	HOUTHULST	1975	LOCHRISTI	1000	PEPINGEN	1100	WAARSCHOOT	1450
AS	1000	DROGENBOS	1150	HOVE	1450	LOKEREN	1250	PITTEM	1625	WAASMUNSTER	1450
ASSE	950	DUFFEL	850	HULDENBERG	1000	Lommel	1150	POPERINGE	1975	Wachtebeke	1500
ASSENEDE	1175	EDEGEM	775	HULSHOUT	1300	LONDERZEEL	1300	PUTTE	1150	WAREGEM	1600
AVELGEM	2000	EKLO	1150	ICHTEGEM	1600	LO-RENINGE	1700	PUURS	1395	WELLEN	1350
BAARLE-	1340	ERPE-MERE	1200	IEPER	1500	LOVENDEGEM	1100	RANST	1120	WEMMEL	850
BALEN	1400	ESSEN	1150	INGELMUNSTER	1700	LUBBEK	975	RAVELS	1250	WERVIK	2000
BEERNEM	1500	EVERGEM	1300	IZEGEM	1800	LUMMEN	1325	RETIE	1275	WESTERLO	1100
BEERSE	1200	GALMAARDEN	1300	JABBEKE	1450	MAARKEDAL	1300	RIEMST	1400	WETTEREN	1500
BEERSEL	1100	GAVERE	1200	KALMTHOUT	1100	MAASEIK	1650	RIJKEVORSEL	1330	WEVELGEM	1800
BEGIJNENDIJK	1200	GEEL	1170	KAMPENHOUT	950	MAASMECHELEN	1650	ROESELARE	1810	WEZEMBEEK-	850
BEKKEVOORT	1400	GEETBETS	1500	KAPellen	700	MACHELEN	1000	RONSE	1500	WICHELEN	1400
BERINGEN	1290	GENK	1190	KAPELLE-OP-DEN-	1300	MALDEGEM	1350	ROOSDAAL	1050	WIELSBEKE	1200
BERLAAR	1850	GENT	1450	KAPRIJKE	1200	MALLE	975	ROTSLAAR	1200	WIJNEGEM	1175
BERLARE	1100		1400	KASTERLEE	925	MECHELEN	1550	RUISELEDE	1500	WILLEBROEK	1600
BERTEM	1050	GINGELOM	1650	KEERBERGEN	815	MEERHOUT	1450	RUMST	1250	WINGENE	1600
BEVER	1600	GISTEL	1500	KINROOI	1350	MEEUWEN-	1150	SHELLE	1350	WOMMELGEM	700
BEVEREN	1200	GLABBEK-	1200	KLUISBERGEN	1250	MEISE	1000	SCHERPENHEUVEL-	1450	WORTEGEM-	1400
BIERBEK	1100	GOOIK	1100	KNESSELARE	1650	MELLE	1500	SCHILDE	875	WUUSTWEZEL	1175
BILZEN	1450	GRIMBERGEN	775	KNOKKE-HEIST	1900	MENEN	1800	SCHOTEN	1175	ZANDHOVEN	975

BLANKENBERGE	1745	GROBBENDONK	1350	KOEKELARE	1700	MERCHTEM	1350	SINT-AMANDS	1500	ZAVENTEM	750
BOCHOLT	1350	HAACHT	1200	KOKSIJDE	1950	MERELBEKE	1450	SINT-GENESIUS-	1035	ZEDELGEM	1500
BOECHOUT	1230	HAALERT	1250	KONTICH	1095	MERKSPLAS	1100	SINT-GILLIS-WAAS	1400	ZELE	1150
BONHEIDEN	1150	HALEN	1350	KORTEMARK	1600	MESEN	1900	SINT-KATELIJNE-	1400	ZELZATE	1450
BOOM	1550	HALLE	1300	KORTENAKEN	1475	MEULEBEKE	1600	SINT-LAUREINS	1200	ZEMST	1100
	1150	HAM	1250	KORTENBERG	950	MIDDELKERKE	1750	SINT-LIEVENS-	1495	ZINGEM	1425
BORGLOON	1700	HAMME	1650	KORTESSEM	1600	MOERBEKE	1100	SINT-MARTENS-	750	ZOERSEL	935
BORNEM	1275	HAMONT-ACHEL	900	KORTRIJK	1750	MOL	1200	SINT-NIKLAAS	1325	ZOMERGEM	1375
BORSBEEK	1250	HARELBEKE	1550	KRAAINEM	950	MOORSLEDE	1800	SINT-PIETERS-	900	ZONHOVEN	1350
BOUTERSEM	1150	HASSELT	1350	KRUIBEKE	1950	MORTSEL	1125	SINT-TRUIDEN	1500	ZONNEBEKE	1900
BRAKEL	1300	HECHTEL-	1100	KRUISSHOUTEM	1100	NAZARETH	1150	SPIERE-HELKIJN	2200	ZOTTEGEM	1600
BRASSCHAAT	900	HEERS	1600	KUURNE	1750	NEERPELT	1250	STABROEK	950	ZOUTLEEUW	1400
BRECHT	995	HEIST-OP-DEN-	1050	LAAKDAL	1100	NEVELE	1575	STADEN	1700	ZUIENKERKE	1800
BREDENE	1775	HEMIKSEM	1450	LAARNE	1250	NIEL	1550	STEENOKKERZEEL	900	ZULTE	1000
BREE	1150	HERENT	1400	LANAKEN	1200	NIEUWERKERKEN	1500	STEKENE	1550	ZUTENDAAL	1300
BRUGGE	1600	HERENTALS	1400	LANDEN	1250	NIEUWPOORT	1700	TEMSE	1125	ZWALM	1300
BUGGENHOUT	1300	HERENTHOUT	1500	LANGEMARK-	1900	NIJLEN	1300	TERNAT	1275	ZWEVEGEM	1950
DAMME	1800	HERK-DE-STAD	1200	LEBBEKE	1450	NINOVE	1375	TERVUREN	975	ZWIJNDRECHT	1200
DE HAAN	1400	HERNE	1400	LEDE	1300	OLEN	1000	TESSENDERLO	1250		
DE PANNE	1950	HERSELT	1350	LEDEGEM	1600	OOSTENDE	2000	TIELT	1250		
DE PINTE	950	HERSTAPPE	1150	LENDELEDE	1750	OOSTERZELE	1200	TIELT-WINGE	1350		
DEERLIJK	1550	HERZELE	1600	LENNIK	1125	OOSTKAMP	1300	TIENEN	1400		

Provinciebelasting op bedrijfsoppervlakte

De provinciebelasting op bedrijfsoppervlakte wordt opgelegd door de provincie waar het bedrijf gevestigd is. Een belastbare vestiging is elke oppervlakte die voor beroeps- of bedrijfsdoeleinden wordt gebruikt. De tarieven voor landbouwbedrijven voor de 5 Vlaamse provincies worden in onderstaande tabel kort samengevat.

Tabel 8: tarief provinciebelasting op bedrijfsoppervlakte

Provincie		Basisaanslag (€)	Bijkomend
Antwerpen		158	>20 ha: € 8 per bijkomende ha
Limburg		62	>20 ha: € 5 per bijkomende ha
Oost-Vlaanderen		118,7	>20 ha: € 9,36 per bijkomende ha
Vlaams-Brabant ¹	Klasse 1	250	-
	Klasse 2	125	-
West-Vlaanderen ²		95	> 10 ha: 0,16 euro per extra m ²
			> 100 ha: 0,14 euro per extra m ²
			> 5000 ha: niet belastbaar

¹Basisaanslag afhankelijk van milieuvergunning (klasse 1 of 2).

²Bepaling bedrijfsoppervlakte West-Vlaanderen: woonhuis, onbebouwde hofplaats, weiland en cultuurgrond worden niet belast.

Gemeentebelasting

De gemeentebelasting wordt berekend op basis van de personenbelasting, met een gemeentelijke aanslagvoet. De aanslagvoet is een percentage dat bovenop de personenbelasting geteld wordt en dat toekomt aan de gemeente waarin men gevestigd is.

Als de gemeente een aanslagvoet van 7% heeft, betekent dit dat wanneer u 100 euro personenbelasting verschuldigd bent, u 107 euro zult betalen, waarvan 7 euro naar de gemeente gaat.

Tabel 9: aanslagvoet gemeentebelasting op personenbelasting

Gemeente	%	Gemeente	%	Gemeente	%	Gemeente	%	Gemeente	%	Gemeente	%
AALST	7,5	DEINZE	7,7	HEUSDEN-ZOLDER	8	LEOPOLDSBURG	8	OOSTROZEBEKE	7	TONGEREN	8,5
AALTER	6,5	DENDERLEEUV	7	HEUVELLAND	9	LEUVEN	7,5	OPGLABBEEK	7	TORHOUT	8
AARSCHOT	8	DENDERMONDE	7,8	HOEGAARDEN	7,5	LICHTERVELDE	7	OPWIJK	7,8	TREMELO	7
AARTSELAAR	4	DENTERGEM	7,5	HOEILAART	6	LIEDEKERKE	6,5	OUDENAARDE	7	TURNHOUT	7,5
AFFLIGEM	7	DESSEL	6	HOESELT	8,5	LIER	7,9	OUDENBURG	8	VEURNE	7,7
ALKEN	7	DESTELBERGEN	6	HOLSBEEK	7	LIERDE	6,5	OUD-HEVERLEE	6	VILVOORDE	7,7
ALVERINGEM	8	DIEPENBEEK	8	HOOGLEDE	7	LILLE	6,5	OUD-TURNHOUT	5	VLETEREN	7
ANTWERPEN	8	DIEST	7,9	HOOGSTRATEN	6	LINKEBEEK	7,2	OVERIJSE	7	VOEREN	6,5
ANZEGEM	8	DIKSMUIDE	8	HOREBEKE	7	LINT	8	OVERPELT	6	VORSELAAR	7,5
ARDOOIE	6	DILBEEK	5,5	HOUTHALEN-HELCHTEREN	8	LINTER	8	PEER	9	VOSSELAAR	7,5
ARENDONK	7,5	DILSEN	8	HOUTHULST	7,5	LOCHRISTI	6,9	PEPINGEN	7,8	WAARSCHOOT	7,5
AS	7,5	DROGENBOS	7	HOVE	7,5	LOKEREN	7,5	PITTEM	7,5	WAASMUNSTER	8
ASSE	6	DUFFEL	6,5	HULDENBERG	8	LOMMEL	6	POPERINGE	8	WACHTEBEKE	8,5
ASSENEDE	7	EDEGEM	7,2	HULSHOUT	7	LONDERZEEL	7,2	PUTTE	7,7	WAREGEM	6,8
AVELGEM	7	EEKLO	7,7	ICHTEGEM	7,7	LO-RENINGE	8	PUURS	8	WELLEN	7,8
BAARLE-HERTOG	7,2	ERPE-MERE	7	IEPER	8	LOVENDEGEM	7,5	RANST	6,5	WEMMEL	6,5
BALEN	8	ESSEN	7	INGELMUNSTER	7	LUBBEEK	7,5	RAVELS	6	WERVIK	8
BEERNEM	7,5	EVERGEM	7,9	IZEGEM	7	LUMMEN	6,7	RETIE	7,5	WESTERLO	7
BEERSE	6,5	GALMAARDEN	7,5	JABBEKE	7,4	MAARKEDAL	7	RIEMST	9	WETTEREN	7
BEERSEL	7,5	GAVERE	6,5	KALMTHOUT	7,5	MAASEIK	8	RIJKEVORSEL	7,4	WEVELGEM	7
BEGIJNENDIJK	8	GEEL	7	KAMPENHOUT	6	MAASMECHELEN	8,2	ROESELARE	8,5	WEZEMBEEK-OPPEM	7,5
BЕККЕVOORT	7,6	GEETBETS	8	KAPellen	5	MACHELEN	4	RONSE	8	WICHELEN	7,5
BERINGEN	6,9	GENK	7	KAPELLE-OP-DEN-BOS	7,8	MALDEGEM	8	ROOSDAAL	7,5	WIELSBEKE	6,5
BERLAAR	8,1	GENT	6,9	KAPRIJKE	7,5	MALLE	7	ROTSelaar	6,5	WIJNEGEM	7
BERLARE	7	GERAARDSBERGEN	8	KASTERLEE	7,8	MECHELEN	7,4	RUISELEDE	6,5	WILLEBROEK	8,5
BERTEM	7,5	GINGELOM	8	KEERBERGEN	5,5	MEERHOUT	7	RUMST	6,8	WINGENE	7,8
BEVER	7,5	GISTEL	7,5	KINROOI	6	MEEUWEN-GRUITRODE	8	SHELLE	6,8	WOMMELGEM	5,5
BEVEREN	4	GLABBEEK	8	KLUISBERGEN	7	MEISE	8,2	SCHERPENHEUVEL-ZICHEM	7,5	WORTEGEM-PETEGEM	6,5
BIERBEEK	7	GOOIK	7	KNESSELARE	8	MELLE	7	SCHILDE	5	WUUSTWEZEL	7
BILZEN	8,3	GRIMBERGEN	6,5	KNOKKE-HEIST	0	MENEN	8	SCHOTEN	6,7	ZANDHOVEN	7

BLANKENBERGE	6,5	GROBBENDONK	7,5	KOEKELARE	7	MERCHTEM	7,1	SINT-AMANDS	8,5	ZAVENTEM	5
BOCHOLT	8	HAACHT	7,1	KOKSIJDE	0	MERELBEKE	8	SINT-GENESIUS-RODE	6	ZEDELGEM	8
BOECHOUT	7,3	HAALERT	6	KONTICH	5,7	MERKSPLAS	6,5	SINT-GILLIS-WAAS	6,9	ZELE	7,8
BONHEIDEN	7,5	HALEN	7	KORTEMARK	7	MESEN	9	SINT-KATELJNE-WAVER	7,5	ZELZATE	7,5
BOOM	8,5	HALLE	7,9	KORTENAKEN	7,8	MEULEBEKE	6,5	SINT-LAUREINS	7	ZEMST	7
BOORTMEERBEEK	5,8	HAM	7	KORTENBERG	7,9	MIDDELKERKE	5	SINT-LIEVENS-HOUTEM	8,5	ZINGEM	7,5
BORGLOON	8,5	HAMME	8	KORTESSEM	8,5	MOERBEKE	6	SINT-MARTENS-LATEM	5,5	ZOERSEL	6,5
BORNEM	7,5	HAMONT-ACHEL	6,5	KORTRIJK	7,9	MOL	7,7	SINT-NIKLAAS	8,5	ZOMERGEM	7,8
BORSBEEK	6	HARELBEKE	7,7	KRAAINEM	7,5	MOORSLEDE	8	SINT-PIETERS-LEEUEW	7,4	ZONHOVEN	8
BOUSERSEM	7,2	HASSELT	7,5	KRUIBEKE	8	MORTSEL	7,2	SINT-TRUIDEN	8	ZONNEBEKE	8
BRAKEL	8	HECHTEL-EKSEL	8	KRUISSHOUTEM	8	NAZARETH	6,9	SPIERE-HELKIJN	7,5	ZOTTEGEM	7,5
BRASSCHAAT	6	HEERS	7,5	KUURNE	7,5	NEERPELT	7	STABROEK	6	ZOUTLEEUEW	7,8
BRECHT	7	HEIST-OP-DEN-BERG	7,5	LAAKDAL	7,5	NEVELE	7,2	STADEN	8	ZUIENKERKE	7
BREDENE	7	HEMIKSEM	7,8	LAARNE	7,8	NIEL	8,5	STEENOKKERZEEL	7	ZULTE	7
BREE	7	HERENT	7,7	LANAKEN	6,9	NIEUWERKERKEN	7,7	STEKENE	8	ZUTENDAAL	8
BRUGGE	6,9	HERENTALS	7,4	LANDEN	8	NIEUWPOORT	5	TEMSE	8	ZWALM	6,9
BUGGENHOUT	7,8	HERENTHOUT	7,5	LANGEMARK-POELKAPELLE	8	NIJLEN	7	TERNAT	6,9	ZWEVEGEM	7,5
DAMME	8	HERK-DE-STAD	7	LEBBEKE	7,5	NINOVE	7,5	TERVUREN	6,7	ZWIJNDRECHT	1
DE HAAN	5	HERNE	7,5	LEDE	7,5	OLEN	6	TESSENDERLO	6		
DE PANNE	0	HERSELT	7,5	LEDEGEM	8	OOSTENDE	6,5	TIELT	7		
DE PINTE	7,2	HERSTAPPE	5	LENDELEDE	7	OOSTERZELE	8	TIELT-WINGE	8,5		
DEERLIJK	7	HERZELE	7	LENNIK	8,5	OOSTKAMP	8	TIENEN	7,9		

Verkeersbelasting

Het jaarlijks verschuldigde bedrag voor de verkeersbelasting is afhankelijk van de brandstof van uw voertuig en de fiscale pk's. De fiscale pk is afhankelijk van de cilinderinhoud. Tussen diesel en benzinemotoren wordt geen onderscheid gemaakt, indien de wagen op LPG rijdt of kan rijden wordt een aanvullende verkeersbelasting geheven, ter vervanging van de LPG-accijns.

Tabel 10: verkeersbelasting voor personenwagens

Cilinderinhoud	Fiscale PK	Bedrag van de	Bedrag van de aanvullende
0 tot 0,7	≤4	75,28	89,16
0,8 tot 0,9	5	94,91	89,16
1 tot 1,1	6	137,02	89,16
1,2 tot 1,3	7	179,12	89,16
1,4 tot 1,5	8	221,5	148,68
1,6 tot 1,7	9	263,87	148,68
1,8 tot 1,9	10	305,71	148,68
2,0 tot 2,1	11	396,66	148,68
2,2 tot 2,3	12	487,74	148,68
2,4 tot 2,5	13	578,56	148,68
2,6 tot 2,7	14	669,5	208,2
2,8 tot 3	15	760,58	208,2
3,1 tot 3,2	16	996,07	208,2
3,3 tot 3,4	17	1231,07	208,2
3,5 tot 3,6	18	1467,71	208,2
3,7 tot 3,9	19	1702,93	208,2
4 tot 4,1	20	1938,68	208,2
hoger	>20	105,73	208,2
		per extra fisc. PK	

Bron: FOD Financiën, tarieven van 1 juli 2012 tot 30 juni 2013

Tabel 11: verkeersbelasting aanhangwagens en opleggers

Maximaal toegelaten massa	bedrag van de verkeersbelasting
0-500 kg	35,38
501-3500 kg	73,66
Bron: FOD Financiën, tarieven van 1 juli 2012 tot 30 juni 2013	

Op kleine aanhangwagens met een maximaal laadvermogen van 750 kg wordt in het Vlaams gewest geen verkeersbelasting geheven, voor zover ze getrokken worden door personenauto's, auto's voor dubbel gebruik of lichte vrachtwagens.

Tabel 12: verkeersbelasting voor lichte vrachtwagens

Maximale toegelaten massa (kg)		Bijdrage van de jaarlijkse belasting
Van	Tot	
-	500	€ 34,38
501	1 000	€ 42,50
1 001	1 500	€ 63,76
1 501	2 000	€ 85,01
2 001	2 500	€ 106,26
2 501	3 000	€ 127,51
3 001	3 500	€ 148,76

Bron: FOD Financiën, tarieven van 1 juli 2012 tot 30 juni 2013

Voor zware voertuigen is de berekening ingewikkelder en wordt verwezen naar de FOD Financiën¹.

1.4 Mestproductie

De gemiddelde mestproductie per dier per jaar wordt volgens Vlarem geschat op de hoeveelheden zoals aangegeven in onderstaande tabel.

Tabel 13: jaarlijkse mestproductie per diercategorie (VLAREM)

Diercategorie	Staltype	Mestproductie (m ³ /jaar)
Biggen- en varkensopfok < 10 weken	Rooster	0,4
Biggen- en varkensopfok 11-15 weken	Rooster	0,8
Jonge zeugen	Rooster	2,0
Drachtige en lege zeugen en beren	Rooster	4,0
Zeugen in kraamhokken	Rooster	4,6
Vleesvarkens 10 weken – 100 kg met drinkwaterbesparing	Rooster	1,2
Vleesvarkens 10 weken – 100 kg andere gevallen	Rooster	1,6
Zeugen (groepshuisvesting)	Strooistal	9,2
Vleesvarkens	Strooistal	2,1
Vleesvarkens	Diepstrooistal	n.b.

Bron: VLAREM

1.5 Mestafzet en mestverwerking

De tarieven voor transport en afzet zijn regionaal bepaald. Vlaanderen kan grofweg in een 7-tal regio's ingedeeld worden, waarvan de grenzen samenvallen met de provinciegrenzen, en waarbij de provincies

¹ <http://koba.minfin.fgov.be/commande/pdf/folder-vrachtwagens-2011-2012.pdf>

Antwerpen en Oost-Vlaanderen in een noordelijk en zuidelijk deel opgedeeld worden. De mestverwerkingskost is ongeveer gelijk in de verschillende provincies.

Tabel 14: richtwaarden voor mestafzetkost, burenregeling en mestverwerking

Provincie		Transport + afzet (€/ton)	Burenregeling (€/ton)	Mestverwerking	
				Verwerking	Korting terugname dunne fractie
West-Vlaanderen		17	12	21	5
Oost-Vlaanderen	Noord	15	10	21	5
	Zuid	10	5	21	5
Antwerpen	Noord	16	11	21	5
	Zuid	10	5	21	5
Vlaams-Brabant		10	5	21	5
Limburg		10	5	21	5

1.6 Arbeidskosten

Uurlonen

Het paritair comité voor de landbouw (144) heeft voor 2011 volgende uurlonen vastgesteld. Tabel 15: uurlonen voor PC Landbouw (144)

Werknemer	Minimum Uurloon
Geschoold 18-65 jaar	15,27
Ongeschoold 18-65 jaar	13,55
17 jaar en 65+	10,21
16 jaar	8,73
14-15 jaar	7,46

Werkgeversbijdrage

Naast de uurlonen moeten nog een aantal arbeidskosten in rekening gebracht worden. De werkgeversbijdrage bedraagt ongeveer 32% van het brutoloon. Wanneer er met Gelegenheidsarbeid gewerkt wordt is een apart stelsel van toepassing, waarbij een vast bedrag per gewerkte dag betaald wordt. De werkrachten mogen dan niet meer dan 30 dagen werken, bij meerdere werkgevers uit de landbouwsector. Deze vaste bijdrage bedraagt vanaf 1 januari 2011 13,07% van het dagforfait van 16,98 euro, of 2,22 euro per gewerkte dag.

Verzekeringen

Voor de verzekering ongevallen, burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand mag uitgegaan worden van een jaarlijkse kostprijs van 760 euro per werknemer.

1.7 Water

De prijs van water is samengesteld uit een prijs voor het verkrijgen van het water (prijs leidingwater of heffing grondwaterwinning) en een prijs voor het afvoeren van het vervuilde water (kostprijs waterverontreiniging). Afhankelijk van de ligging van het bedrijf en het gebruik van leidingwater, grondwater, oppervlaktewater of regenwater kan de waterkost verschillen.

Waterbehoefte

De jaarlijkse waterbehoefte per dier wordt gegeven in de volgende tabel.

Tabel 16: jaarlijkse waterbehoefte per diercategorie

Categorie verbruiker	Drinkwater per dier (m ³)	Reinigingswater per dier (m ³)
Zeugen en beren	5,40	0,36
Gespeende biggen	0,65	0,11
Overige varkens	2,16	0,12

Bron: stuurgroep

Leidingwater

De prijs van leidingwater wordt gereguleerd door de waterregulator, opgericht in 2009 als subentiteit van de VMM. Het is de gemiddelde prijs voor leidingwater (vaste vergoeding + variabele vergoeding) voor een gemiddeld gezin – 2,37 personen - met een gemiddeld verbruik - 88 m³ per jaar

Tabel 17: gemiddelde kost leidingwater

Jaar	Gem. prijs leidingwater
2010	1,61
2011	1,64
2012	1,69

Bron: VMM, tarieven geldig op 01/01

Grondwaterwinning

De verbruiken tot 499m³ zijn gratis. Vanaf 500 m³ tot 30 000 m³ wordt de landbouwer voor het totale verbruik belast als volgt:

Heffing = Verbruik in m³ * 0,06 euro/m³ * index.

De index voor de laatste jaren evolueert als volgt:

Tabel 18: index voor berekening kostprijs grondwaterwinning (2007-2012)

Jaar	index
2007	1,0853
2008	1,1030
2009	1,1670
2010	1,1701
2011	1,2064
2012	1.2484

Bron: VMM

Vanaf 30 000 m³ wordt het bedrag van 0,05 euro/m³ verhoogd. De berekening van de tarieven staat op www.heffingen.be.

Waterverontreiniging

De forfaitaire berekeningsmethode van de bovengemeentelijke heffing voor waterverontreiniging wordt berekend op basis van het totale verbruik van grondwater en leidingwater.

De heffing voor verontreiniging wordt sinds 2005 opgesplitst over de oppervlaktewaterlozers en de rioollozers. Er wordt gerekend per VE (vervuilingseenheid). Het waterverbruik (in m³) wordt omgerekend naar VE door te vermenigvuldigen met een coëfficiënt. Voor de varkenshouderij is deze coëfficiënt 0,00125.

Tabel 19: overzicht van tarieven heffing op waterverontreiniging voor oppervlaktewaterlozers en rioollozers (grootverbruikers), verbruiksjaar 2007-2012

Jaar	Basiseenhedstarief oppervlakte-waterlozers	Eenheidstarief oppervlakte waterlozers	Prijs oppervlakte waterlozers (in € 0,01/m ³)	Basiseenhedstarief rioollozers	Eenheidstarief Rioollozers	Prijs rioollozers (in €0.01/m ³)
2007	22,3	29,04	3,63	25,7	33,46	4,18
2008	22,3	29,89	3,74	29,1	39,01	4,88
2009	22,3	30,83	3,85	29,1	40,23	5,03
2010	22,3	30,79	3,85	29,1	40,18	5,02
2011	22,3	31,67	3,95	29,1	41,33	5,17
2012	22,3	32,89	4,11	29,1	42,92	5,36

Bron: VMM

Voor privéverbruik wordt gerekend met een forfaitair waterverbruik van 30m³ per gezinlid. De vuilvracht hiervan wordt verrekend met een coëfficiënt 0,025.

Bovenop de bovengemeentelijke heffing voor waterverontreiniging kan de gemeente nog een gemeentelijke heffing opleggen. Deze mag maximaal 1,4 maal de bovengemeentelijke heffing bedragen. De verbruikers betalen in 2012 dus maximaal 9,87 eurocent/m³ (oppervlaktewaterlozers) of 12,87 eurocent/m³ (rioollozers) voor de gemeentelijke en bovengemeentelijke heffing op waterverontreiniging.

1.8 Algemene kosten

IVB-heffing

De IVB-heffing bedraagt 0,03 euro per geslacht varken. Dit bedrag bestaat uit 0,025 euro controle, en 0,005 euro voor de verzending.

Sanitair fonds

De bijdrage voor het sanitair fonds is de laatste jaren wat gedaald. In 2011 was deze bijdrage voor de varkenshouders samengesteld als aangegeven in onderstaande tabel.

Tabel 20: bijdrage sanitair fonds 2012

Categorie	Prijs (€)
Fokvarkenplaats	0,40
Fokvarkenplaats ¹	0,20
Mestvarkensplaats	1,28
Mestvarkensplaats ²	0,30
Toeslag per mestvarken ³	0,20

¹ Indien biggen op bedrijf blijven of naar 1 beslag overgaan.

² Indien biggen vanop eigen bedrijf komen, of als herkomst 1 beslag hebben.

³ Toeslag per mestvarken, indien er meer dan 1 500 plaatsen zijn.

Residuheffing

De heffing voor karkasanalyse op residu's bedraagt € 0,00149 per kg koud geslacht gewicht. Wanneer een slachtpercentage van 80% verondersteld wordt bedraagt deze kost € 0,00119 per kg levend gewicht.

VLAM

De bijdrage per geslacht varken bedraagt 0,29 euro voor de inlandse varkens. De doorrekening aan de leverancier van levende varkens en aan de afnemer van geslachte varkens bedraagt zo 0,14 euro per varken. Wat de doorrekening van de bijdrage voor vleesversnijdingen betreft, dient er 2,28 eurocent aangerekend te worden per begonnen schijf van 10 kg.

De bijdrage voor de ingevoerde en uitgevoerde varkens bedraagt 0,14 euro.

Rendac

De kosten voor een abonnement voor kadaverophaling voor een varkensbedrijf worden berekend op basis van de gemiddelde veebezetting uit de mestaangifte van het voorgaande jaar, zonder biggen van 7 tot 20 kg. Onderstaande tabel bevat de abonnementsprijs voor varkensbedrijven in 2012.

Tabel 21: tarief abonnement RENDAC voor varkenshouders, 2012

Gemiddelde bezetting	Prijs
1-50	30
51-100	74
101-150	124
151-200	174
201-300	245
301-400	341
401-600	486
601-800	682
801-1000	878
1001-1200	1069
1201-1400	1267
1401-1600	1461
1601-1800	1660
1801-2000	1851
2001-2400	2126
2401-2800	2527
2801-3200	2867
3201-3700	3308
>3700	5300

Wanneer de abonnementsfactuur niet binnen de 8 weken na facturatedatum betaald wordt, wordt dit aanzien als een afstand van het abonnement. Daarna zullen de ophalingen gefactureerd worden aan een vergoeding per prestatie. De maximumvergoeding per rit is vastgelegd op 123,95 euro, onafhankelijk van het aantal op te halen kadavers.

Lidmaatschappen en abonnementen

Gemiddeld kan voor een bedrijf gerekend worden op 150 euro op jaarbasis aan lidmaatschappen van vakverenigingen en abonnementen op vakbladen.

Bedrijfsadvisering

Voor de advieskost voor een vennootschap moet men rekenen op 2000 euro. Landbouwers zonder vennootschap rekenen op 1000 euro. Dit bedrag omvat premieaanvraag, fiscaliteit en eventuele BTW-boekhouding en mestbankaangifte.

Bijkomende bedrijfsadvisering kost ongeveer 1000 euro extra.

Energieprijs: brandstofprijzen

De energieprijzen volgen, na een tijdelijke terugval in 2009, een stijgende lijn. De maximumprijzen voor brandstoffen worden weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 22: historiek maximumprijzen brandstof

Type brandstof	Gemiddelde prijs incl.BTW					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Super benzine 95 RON 10 ppm (€/L)	1,3847	1,4567	1,3164	1,4559	1,6051	1,7198
Super benzine 98 RON 10 ppm (€/L)	1,402	1,4782	1,3372	1,4805	1,6328	1,75
Gasolie diesel 10 ppm (€/L)	1,0941	1,253	1,0225	1,2023	1,4405	1,531
Gasolie verwarming Extra 50 ppm (meer dan 2000 l) (€/L)	0,6077	0,7806	0,5083	0,6493	0,813	0,9131
Gasolie verwarming Extra 50 ppm (minder dan 2000 l) (€/L)	0,6323	0,8046	0,5329	0,6738	0,8567	0,9392
Gasolie verwarming (meer dan 2000 l) (€/L)	0,6919	0,7609	0,4968	0,6331	0,8115	0,8951
Gasolie verwarming (minder dan 2000 l) (€/L)	0,7155	0,7849	0,5212	0,6582	0,8368	0,9212

(*) gegevens t.e.m. 10 oktober 2012

Bron: FOD Economie

Verzekeringen

De **patrimoniumpolis** is de verzekering voor brand, storm en waterschade aan de gebouwen (inclusief woning), het vast materieel (zoals boxen, voederinstallatie, klimaatregeling) en het los materieel (zoals tractoren en machines). Voor de varkenshouderij bedraagt deze premie gemiddeld € 1 635.

De **bedrijfspolis** bevat voor een modaal bedrijf de ongevallenverzekering, de aansprakelijkheidsverzekering en de rechtsbijstand. De gemiddelde polis voor varkenshouders kost € 765.

De **autoverzekering** is opgedeeld in een gedeelte burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand, waarbij de premie € 571 bedraagt, en een gedeelte omnium, waarbij de eigen schade verzekerd wordt, met een gemiddelde premie van € 490. Ongeveer de helft van de verzekerden neemt een omnium.

1.9 VLIF-steun

Het Vlaams Investeringsfonds betoelaagt de bouw van nieuwe stallen met 18% van het geïnvesteerde bedrag. Het investeringsbedrag wordt afgetopt door toepassing van een maximaal betoelaagbaar bedrag. Het maximaal betoelaagbaar bedrag is vastgesteld in het staatsblad van 2 augustus 2011 op volgende bedragen:

Tabel 23: maximaal betoelaagbaar bedrag aanbouw varkensstal

Staltype	Maximaal betoelaagbaar bedrag	
Zeugenstal (één stal voor guste, drachtige en kraamzeugen en biggen)	€ 2 750	per zeugenplaats
Stal voor guste en drachtige zeugen zonder ruimte voor voeropslag en voerkeuken	€ 1 120	per zeugenplaats
Kraamstal	€ 3 920	per kraamhok
Biggenstal (biggen van 7 tot 30 kg)	€ 280	per biggenplaats
Vleesvarkensstal	€ 400	per vleesvarkensplaats

2 BEDRIJFSTAK ZEUGENHOUDERIJ

De prijzen voor biggen en voeder kunnen sterk schommelen van jaar tot jaar. Voor een gefundeerde inschatting van het realiseerbare saldo is het nodig om goede standaardwaarden te hebben. Met de standaardwaarden die in dit hoofdstuk voorgesteld worden, kan verwacht worden dat het voorgestelde saldo over langere periode gemiddeld behaald kan worden. Het voedersaldo wordt verondersteld gemiddeld over langere periode stabiel te zijn.

De standaardwaarden voor de zeugenhouderij zijn gebaseerd op gemiddelde waarden. Deze zijn opgesteld door de verschillende boekhoudgegevens waarover de leden van de stuurgroep beschikken met elkaar te vergelijken. Op basis van die cijfers werd een aanvaarde standaardwaarde gekozen door de stuurgroep. Voor de berekening van de economische kengetallen wordt er gerekend met een gemiddelde van de jaren 2007-2008-2009-2010-2011. Omdat een technische verbetering merkbaar zou zijn, is voor de technische kengetallen gewerkt met de gegevens voor 2011.

De saldoberekening is afhankelijk van de specifieke bedrijfssituatie, en kan wijzigen met het type varken, het type stal, het voeder, de lotgrootte, en andere factoren.

Voorliggende cijfers kunnen als standaardwaarde gehanteerd worden, wanneer geen andere cijfers voorhanden zijn. De bedrijven zijn gespecialiseerde varkenshouderijen. Ze zijn niet altijd pure vermeerderingsbedrijven, een aantal bedrijven zijn gesloten of half gesloten. Bij de bepaling van de opbrengst van de verkoop van biggen werd enkel met de werkelijk verkochte biggen rekening gehouden. Voor de bepaling van de kengetallen en de kosten werden alle bedrijfstakingen zeugenhouderij beschouwd. Bedrijven met minder dan 50 zeugen werden niet opgenomen in de cijfers.

2.1 Standaardwaarden

Voederprijzen zeugen en biggen

Tabel 24: prijs zeugenvoer en biggenvoer (inclusief kortingen) (in €/ton)

Jaar	Gemiddelde voederprijzen zeugen	Gemiddelde voederprijzen biggen
2007	222,68	360
2008	261,15	391
2009	215,15	346,5
2010	227,37	364
2011	280,63	393
Gemiddeld	241,39	370,9

Bron: Bemefa

Als richtwaarde voor de gemiddelde voederprijzen zeugen wordt een gemiddelde kostprijs van 241,4 euro/ton vooropgesteld. Voor de biggenvoer wordt 370,9 euro/ton aangenomen.

Voederverbruik zeugen en biggen

Als richtwaarde voor het jaarlijkse voederverbruik van een zeug wordt 1.175kg aangenomen (stuurgroep). Het voederverbruik van een big tot zijn verkoopgewicht (23 kg) wordt verondersteld op 28,5 kg/big (stuurgroep). Het voederverbruik voor een opfokzeug wordt op jaarbasis 950 kg verondersteld (stuurgroep).

Ontvangen prijs verkochte biggen

Als richtwaarde voor de gemiddelde prijs, ontvangen voor verkochte biggen (23 kg), wordt 40 euro per big voorgesteld. Deze prijs is inclusief toeslagen, en is omgerekend naar een big van 23 kg, 1 euro extra per extra kg in rekening brengend.

Verkochte biggen per zeug

Voor het aantal verkochte biggen per zeug per jaar wordt 24,5 door de stuurgroep als gemiddeld haalbare richtwaarde vooropgesteld.

Vervangingspercentage zeugen

Voor de vervanging van de zeugen en aankoop van opfokzeugen wordt verondersteld dat 37% van de zeugen verkocht wordt, en dat voor de vervanging daarvan 44% nieuwe opfokzeugen aangekocht moeten worden, waarvan weer 5% verkocht wordt, door selectie.

Tabel 25: vervanging zeugen

Kengetal	Waarde
Vervangingspercentage zeugen (1)	42%
Sterfte zeugen (2)	5%
Selectie opfokzeugen (3)	5%
Verkochte slachtzeugen per zeug (1)-(2)	37%
Aangekochte opfokzeugen per zeug (1) + (1)x(3)	44%

Bron: Stuurgroep

Ontvangen prijs verkochte zeugen

Voor de verkoop van slachtzeugen wordt met 160 euro per verkochte zeug gerekend. De uitgeselecteerde opfokzeugen hebben ongeveer het gewicht van een vleesvarken. Daarvoor wordt 127,69 euro per opfokzeug genomen.

2.2 Opbrengsten zeugenhouderij

Op basis van de hiervoor opgestelde standaardwaarden kunnen de opbrengsten voor de zeugenhouderij berekend worden.

Verkochte biggen

Per zeug zijn er 24,50 verkochte biggen. Aan 40 euro per big komt dat op een opbrengst per zeug van 980 euro.

Verkochte slachtzeugen en uitgeselecteerde opfokzeugen

Per zeug worden 0,37 slachtzeugen verkocht. Slachtzeugen worden verkocht tegen 160 euro: dat betekent een opbrengst van 59,2 euro per zeug.

Per zeug worden 0,42 x 0,05 opfokzeugen uitgeselecteerd. Deze worden verkocht tegen de vleesvarkensprijs van 127,69 euro. Dat betekent een opbrengst van 2,68 euro per zeug.

2.3 Toegerekende kosten zeugenhouderij

Op basis van de in hoofdstuk 2.1 opgestelde standaardwaarden kunnen de belangrijkste toegerekende kosten voor de zeugenhouderij berekend worden. Dat zijn de voerkosten voor biggen en zeugen, en de aankoop van de nieuwe opfokzeugen.

De overige toegerekende kosten zoals KI-kost, diergeneeskundige zorgen, ... zijn bepaald door de stuurgroep op basis van gegevens afkomstig uit verschillende boekhoudprogramma's.

Vaste kosten zoals afschrijvingen en arbeid en de variabele kosten voor mestverwerking worden niet meegerekend. Deze zijn bedrijfsspecifiek. Ze kunnen per bedrijf berekend worden op basis van hoofdstuk 5 (niet-toegerekende kosten) en hoofdstuk 1 (algemeen).

Voerkost zeugen

De voederkost voor zeugen komt op $1.175 \text{ kg/zeug} \times 0,241 \text{ euro/kg} = 283 \text{ euro/zeug}$.

Voerkost biggen

De voederkost per big komt op $28,5 \text{ kg/zeug} \times 0,3709 \text{ euro/kg}$. Per zeug moet dat nog met het productiegetal van 24,5 biggen per zeug vermenigvuldigd worden. De voederkost biggen per zeug komt dan op 283,64 euro/zeug.

Voerkost opfokzeugen

De voederkost voor opfokzeugen komt op $950 \text{ kg/opfokzeug} \times 0,241 \text{ euro/kg}$. Er zijn 0,05 uitgeselecteerde opfokzeugen per zeug, wat neerkomt op een voerkost voor opfokzeugen per zeug van 11,47 euro per zeug.

Aankoop opfokzeugen

Per zeug worden 0,44 opfokzeugen aangekocht. De prijs van de opfokzeugen wordt op 245 euro geraamd. Dat betekent een kost voor aankoop opfokzeugen van 108,05 euro per zeug.

Overige toegerekende kosten

Tot de overige toegerekende kosten worden alle kosten, specifiek voor zeugenhouderij gerekend. Dat zijn de kostenposten, getoond in tabel 26. Tot de overige veekosten behoren alle andere variabele kosten, uitgezonderd de kosten voor mestverwerking. De kostprijs voor gezondheidszorg verschilt veel naargelang van de vaccinaties die wel of niet gebeuren op het bedrijf.

Tabel 26: standaardwaarden overige toegerekende veekosten zeugenhouderij

Toegerekende kost	Waarde (€/zeug)
Gezondheidszorg	61,77
KI	21,00
Brandstoffen (verwarming)	38,51
Elektriciteit	22,35
Overige veekosten	23,32

Bron: stuurgroep

Fictieve rente op levend kapitaal

Als vergoeding voor het vastgelegde kapitaal in de dieren wordt een fictieve rentekost van 5% toegerekend op de gemiddelde waarde van de aanwezige dieren. Deze gemiddelde waarde is de gemiddelde waarde van elke aanwezige zeug met bijhorende biggen. Er wordt aangenomen dat een big 76 dagen op het bedrijf zit tot hij 23 kg weegt.

Gemiddelde waarde zeug

$$= \text{aankoopwaarde nieuwe opfokzeug} + (\text{waarde afgeleverde biggen} / 365 * 76 \text{ dagen}) / 2$$

$$= € 245 / \text{opfokzeug} + (24,5 \text{ biggen per zeug} * € 40/\text{big} * 76/365) / 2$$

= € 347,03

Gemiddelde waarde opfokzeug per zeug

= aankoopwaarde opfokzeug * selectie opfokzeugen

= € 245,00 * 5%

= € 12,25

Geld zit gemiddeld 14 dagen vast in voeder. De jaarlijkse voederkost moet dus omgerekend worden naar een 14-daagse kost.

Gemiddelde waarde voedergeld vastgelegd in zeugen

= (waarde voeder zeugen en opfokzeugen + waarde voeder biggen) * 14 / 365

= (283,64 + 11,47 + 258,98) * 14 / 365

= € 21,25

Totale gemiddelde waarde per zeug

= gemiddelde waarde zeug + gemiddelde waarde opfokzeug per zeug + gemiddelde waarde voedergeld

= € 347,03 + € 12,25 + € 21,25

= € 380,53

De fictieve rente op het levend kapitaal bedraagt 5 % van de totale gemiddelde waarde per zeug, of € 19,03.

2.4 Saldo

Op basis van alle hiervoor vermelde opbrengsten- en kostenposten kan een richtwaarde voor het voedersaldo en het saldo per gemiddeld aanwezige zeug berekend worden. Merk op dat de kost voor mestafvoer of mestverwerking niet in de saldoberekening opgenomen is. Ook vaste kosten zoals arbeid en afschrijvingen is niet opgenomen. Deze kosten moeten afhankelijk van de bedrijfssituatie berekend worden, en moet nog in de saldo's verrekend worden.

Tabel 27: saldoberekening zeugenhouderij per gemiddeld aanwezige zeug

Post	Hoev.	Prijs	Bedrag
Opbrengsten			
Afgeleverde biggen (23 kg)	24,5	40	980
Slachtzeugen	0,37	160	59,2
Uitgeselecteerde opfokzeugen	0,021	127,69	2,68
Totaal opbrengsten			1041,88
Kosten aankoop opfokzeugen en voer			
Aankoop opfokzeugen (7 mnd)	0,44	245	108,05
Voer opfokzeugen	47,5	0,241	11,47
Voer zeugen	1 175,00	0,241	283,64
Voer biggen	698,25	0,371	258,98
Totaal kosten aankoop			662,13
Voerwinst per gemiddeld aanwezige zeug			379,75
Overige toegerekende kosten			
KI			21,00
Gezondheidszorg			61,77
Brandstoffen verwarming			38,51
Elektriciteit			22,35
Overige veekosten			23,32
Totaal overige kosten			166,95
Saldo per gemiddeld aanwezige zeug			212,79
Rentekosten	380,53	5%	19,03
Saldo per gemiddeld aanwezige zeug (inclusief rentekosten)			193,77
Bezettingsgraad zeugenstal	97%		
Saldo per zeugenplaats			206,41
Saldo per zeugenplaats (inclusief rentekosten)			187,96

Bron: Stuurgroep

Het saldo kan verschillen naargelang van de lotgrootte waaraan de biggen verkocht worden. Een indicatie van de invloed van de lotgrootte wordt gegeven in tabel 28. Deze toeslagen zijn niet de toeslagen op de biggenprijs, maar zijn een toeslag bovenop de in de saldoberekening gehanteerde prijs, die al een gemiddelde toeslag bevat. De gemiddelde lotgrootte waarmee in de saldoberekening wordt gerekend, bedraagt 165.

Hierbij dient opgemerkt dat de toeslag niet enkel afhankelijk is van lotgrootte, maar dat ook de vaccinatiestatus, gezondheidsstatus en de genetica van de biggen mee in rekening gebracht wordt. Daarnaast is het bekomen van een (goede) toeslag niet vanzelfsprekend.

Tabel 28: invloed van lotgrootte biggen op voedersaldo en saldo

Lotgrootte	<100	100	165	300	500	800
Toeslag per big	-4	-2	0	+2	+4	+5
Extra kosten grote loten	0	0	0	+10	+20	+30
Extra saldo per zeug	-69	-23	0	+36	+72	+85
Resultierend voedersaldo	339	385	407,72	444	480	493
Resultierend saldo*	139	185	208,32	244	280	293

*Exclusief rentekost

Bron: stuurgroep

3 BEDRIJFSTAK VLEESVARKENS

De prijzen voor vleesvarkens, biggen en voeder zijn onderhevig aan sterke schommelingen van jaar tot jaar. Voor een gefundeerde inschatting van het realiseerbare saldo is het nodig om goede standaardwaarden te hebben. Met de standaardwaarden die in dit hoofdstuk voorgesteld worden kan verwacht worden dat het voorgestelde saldo over langere periode gemiddeld behaald kan worden met het aanhouden van vleesvarkens. Het voedersaldo wordt verondersteld gemiddeld over langere periode stabiel te zijn.

De standaardwaarden voor de zeugenhouderij zijn gebaseerd op gemiddelde waarden. Deze zijn opgesteld door de verschillende boekhoudgegevens aanwezig bij de leden van de stuurgroep met elkaar te vergelijken. Op basis van die cijfers werd een aanvaarde standaardwaarde gekozen door de stuurgroep. Voor de berekening van de economische kengetallen wordt er gerekend met een gemiddelde van de jaren 2007-2008-2009-2010-2011. Omdat een technische verbetering merkbaar zou zijn, is voor de technische kengetallen gewerkt met de gegevens voor 2011. De saldoberekening is afhankelijk van de specifieke bedrijfssituatie.

Voorliggende cijfers kunnen als standaardwaarde gehanteerd worden, wanneer geen andere cijfers voorhanden zijn. De bedrijven waarvan deze waarden afkomstig zijn, zijn gespecialiseerde varkensbedrijven. Ze zijn niet steeds gespecialiseerde afmesters, maar vaak gesloten bedrijven. Bedrijven met minder dan 300 mestvarkens werden niet opgenomen in de cijfers. De aankoopprijs van eigen biggen werd voor de gesloten bedrijven gecorrigeerd voor de werkelijke aankoopprijs, zoals in het vorige hoofdstuk over de zeugenhouderij berekend.

3.1 Standaardwaarden

Voederprijs vleesvarkens

Tabel 29: prijs vleesvarkensvoer (inclusief kortingen) (in €/ton)

Jaar	Gemiddelde
2007	216,43
2008	253,95
2009	201,95
2010	214,62
2011	267,27
Gemiddeld	230,84

Bron: Bemefa

Als richtwaarde voor de prijs voor vleesvarkensvoer wordt een gemiddelde kostprijs van 230,84 euro/ton vooropgesteld.

Voederconversie vleesvarkens

De richtwaarde voor voederconversie van vleesvarkens wordt verondersteld op 2,93 (stuurgroep).

Kostprijs biggen af fokker

De biggenprijs is afhankelijk van de lotgrootte die aangekocht wordt. Als gemiddelde richtwaarde wordt gerekend met €40 per big, zoals bepaald in het vorige hoofdstuk zeugenhouderij.

Voor de transportkost wordt gerekend op € 1,25 per big.

Prijs slachtvarkens

De prijs voor slachtvarkens wordt uitgedrukt in kg per levend gewicht. Voor omrekening naar geslacht gewicht wordt een gemiddeld slachtpercentage van 82% (warm gewicht) of 80% (koud gewicht) voorgesteld. De standaardwaarde voor de prijs levend komt op 1,13 €/kg. Dit is een gemiddelde van de jaren 2007-2011.

Afgeleverde vleesvarkens per gemiddeld aanwezig varken per jaar.

Een groeitraject van 23 kg tot 113 kg wordt door de stuurgroep aangenomen. Dat betekent 90 kg groei per afgeleverd varken. Uitgaande van een dagelijkse groei van 650 g komen we op 2,65 rondes per jaar. Rekening houdend met een uitvalspercentage van 3,4% wordt er gerekend met een richtwaarde van 2,59 afgeleverde vleesvarkens per gemiddeld aanwezig vleesvarken.

Tabel 30: Berekening richtwaarde aantal afgeleverde vleesvarkens per gemiddeld aanwezig vleesvarken

Kenmerk	Richtwaarde
Groei per afgeleverd vleesvarken per dag (1)	650 g
Levend eindgewicht (2)	113 kg
Opleggewicht (3)	23 kg
Gewichtsaanwas (4) = (2)-(3)	90 kg
Omzetsnelheid (5) = $365 \times (1) / (4)$	2,64
Uitvalspercentage (6)	3,4%
Aantal afgeleverde vleesvarkens per gemiddeld aanwezig vleesvarken (5) x (6)	2,59

Bron: Stuurgroep

3.2 Opbrengsten vleesvarkenshouderij

Verkoop vleesvarkens

De richtwaarde voor de verkoopprijs is 1,13 euro per kg levend. De richtwaarde voor verkoopgewicht afgemeste varkens is 113 kg.

De opbrengst per afgeleverd vleesvarken is dus $1,13 \text{ euro per kg} \times 113 \text{ kg} = € 127,69$.

3.3 Toegerekende kosten vleesvarkenshouderij

Op basis van de in hoofdstuk 3.1 opgestelde standaardwaarden kunnen de belangrijkste toegerekende kosten voor de vleesvarkenshouderij berekend worden. Dit zijn de voerkost, en de aankoop voor de opzet van biggen.

De overige toegerekende kosten zoals KI-kost, diergeneeskundige zorgen, ... zijn bepaald door de stuurgroep op basis van de gegevens afkomstig uit de verschillende boekhoudprogramma's.

Vaste kosten zoals afschrijvingen en arbeid en variabele kosten zoals mestverwerking worden niet meegerekend. Deze zijn bedrijfsspecifiek. Ze kunnen per bedrijf berekend worden op basis hoofdstuk 5 (niet-toegerekende kosten) en hoofdstuk 1 (algemeen).

Aankoop big

Voor de aankoop van biggen wordt een richt waarde van € 40 geponeerd. Met een transportkost van € 1,25 per big kost de opzet van 1 big dus € 41,25.

Voerkosten

De richtwaarde voor de prijs voor het vleesvarkensvoeder ligt op € 231/ton. Rekening houdend met een gewichtsaanwas van 90 kg en een voederconversie van 2,93 is er een voederverbruik van 263,7 kg.

De voerkost per afgeleverd vleesvarken = $2,93 \times 90 \text{ kg} \times € 0,231/\text{kg} = € 60,87$.

Kosten voor uitval

De kosten voor uitval worden berekend aan de hand van de gemiddelde waarde van een vleesvarken. Dit is dezelfde waarde als die waarop de fictieve rente op levend kapitaal berekend wordt.

Kost voor uitval = Gemiddelde waarde vleesvarken x uitval = € 70,44 x 3,4% = € 2,39 per afgeleverd varken.

Overige toegerekende kosten

Tot de overige toegerekende kosten worden alle kosten, specifiek voor vleesvarkenshouderij gerekend. Dit zijn de kostenposten, getoond in tabel 31. Tot de overige veekosten behoren alle andere variabele kosten, uitgezonderd de kost voor mestverwerking.

Tabel 31: standaardwaarden overige toegerekende veekosten vleesvarkenshouderij

Toegerekende kost	Waarde (€/vv)
Gezondheidszorg	1,40
Energie (verwarming en elektriciteit)	0,90
Overige veekosten	1,20

Bron: Stuurgroep

Rente op levend kapitaal

De gemiddelde waarde van een vleesvarken wordt berekend als de kostprijs van de big + de helft van alle toegerekende kosten (voeder, uitval, gezondheidszorg, verwarming, elektriciteit, overige veekosten).

Aangezien de rente op jaarbasis berekend wordt, wordt de rente op de gemiddelde waarde van een gemiddeld aanwezig vleesvarken berekend.

Op de berekende gemiddelde waarde wordt een fictieve rente van 5% toegepast als vergoeding voor het kapitaal.

Tabel 32: berekening jaarrente op levend kapitaal

Kenmerk	Richtwaarde
Aankoopkost big (incl. transport) (1)	41,25 euro
Toegerekende kosten (2)	66,77 euro
Gemiddelde waarde vleesvarken (3) = (1) + (2) / 2	74,63 euro
Afgeleverde varkens per vleesvarken per jaar (4)	2,59
Waarde gemiddeld aanwezig vleesvarken (3) x (4)	193,40 euro
Rentepercentage fictieve rente (5)	5 %
Fictieve rente op levend kapitaal (3) x (4) x (5)	9,67 euro

Bron: Stuurgroep

3.4 Saldo

Op basis van alle hiervoor vernoemde opbrengsten- en kostenposten kan een richtwaarde voor het voedersaldo en het saldo per afgeleverd vleesvarken en per gemiddeld aanwezig vleesvarken berekend worden. Merk op dat de kost voor mestafvoer of mestverwerking niet in de saldoberekening opgenomen is. Deze kost moet afhankelijk van de bedrijfssituatie berekend worden, en moet nog in de saldo's verrekend worden.

Tabel 33: saldoberekening vleesvarkenshouderij per afgeleverd vleesvarken en per gemiddeld aanwezig vleesvarken

Post	Hoev.	Prijs	Bedrag
Opbrengsten			
Afgeleverd vleesvarken (levend gewicht in kg)	113	1,13	127,69
Totaal opbrengsten			127,69
Kosten aankoop big en voer			
Opgelegde big (23 kg)	1	40	40
Transport	1	1,25	1,25
Voer	263,7	0,231	60,87
Uitval	3,40%	70,44	2,39
Totaal kosten aankoop			104,52
Voerwinst per afgeleverd vleesvarken			23,17
Overige toegerekende kosten			
Gezondheidszorg			1,40
Verwarming en elektriciteit			0,90
Overige veekosten			1,20
Totaal overige kosten			3,50
Saldo per afgeleverd vleesvarken			19,67
Afgeleverd varken per varken per jaar	2,59		
Voerwinst per gemiddeld aanwezig vleesvarken			60,04
Saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken			50,97
Rentekosten	189,43	5%	9,67
Saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken (incl. rente)			41,30
Bezettingsgraad vleesvarkensstal		90%	
Saldo per vleesvarkensplaats			45,88
Saldo per vleesvarkensplaats (incl. rente)			37,17

Bron: Stuurgroep

4 GESLOTEN BEDRIJVEN

Een gesloten varkensbedrijf is niet gewoon de som van bedrijfstakken zeugenhouderij en vleesvarkens. Om het saldo van een gesloten bedrijf te berekenen met de in deze publicatie voorgestelde standaardwaarden, moet met een aantal opmerkingen rekening gehouden worden.

1. De transportkost van € 1,25 per big overgebracht naar vleesvarkens valt weg.
2. Vaak is een bedrijf niet volledig gesloten. Het kan daardoor zijn dat kleinere loten biggen verkocht worden. De prijs per big kan hiervoor dan lager zijn, aangezien een gemiddelde toeslag verrekend zit in de richtprijs van € 40.

5 NIET-TOEGEREKENDE KOSTEN

5.1 Nieuwbouw varkensstallen

Nieuwbouwstallen voor varkens moeten sinds 2003 ammoniakemissiearm gebouwd worden. De maximale emissiefactoren voor varkens, uitgedrukt in kg NH₃ per dierplaats per jaar, staan in tabel 34.

Om de emissiefactoren naar beneden te krijgen kan o.a. gewerkt worden met luchtwassers (chemisch of biologisch) en aangepaste mestkelders. Een volledige geactualiseerde lijst van aanvaarde technieken is beschikbaar op de website van de VLM².

Tabel 34: maximale emissiefactoren voor ammoniakemissiearme stalsystemen voor varkens

Diersoort	Kg NH ₃ per dierplaats
Biggen	0,30
Zeugen in kraamhokken	4,45
Zeugen in dek- en drachtstallen	2,60
Vleesvarkens	1,40

Bron: VLM

De kostprijs van een nieuwbouwstal is afhankelijk van de keuze van inrichting, uitvoering van de mestkelders, bedrijfsomvang en de grootte van de afdelingen. De hierna voorgestelde standaardwaarden zijn dan ook in die optiek te interpreteren, niet als exacte waarden. Er wordt zo goed mogelijk weergegeven voor welke staltypes de standaardwaarden van toepassing zijn.

Zeugenstal³

Standaard zeugenstal met 597 zeugenplaatsen

De beschreven stal is 1 stal, voor guste, drachtige en kraamzeugen en biggen. Ze is bestemd voor gemiddeld 550 zeugen en 2 zoekberen. Er wordt gewerkt met een wekelijks productiesysteem en de zeugen worden gehouden in stabiele groepen. Opfokzeugen worden op een leeftijd van 6 maanden aangevoerd.

De voederverstrekking gebeurt met een droogvoedersysteem met volumedosering.

De mestopslag is een volledige ondiepe (0,8 m) onderkeldering met schuine putwanden en riolering. Opslag voor 9 maanden wordt voorzien in een mestsilo.

² [http://www.vlm.be/SiteCollectionDocuments/Mestbank/Emissiearme stallen/mb_stallen_.pdf](http://www.vlm.be/SiteCollectionDocuments/Mestbank/Emissiearme%20stallen/mb_stallen_.pdf)

³ Gegevens overgenomen uit I. Vermeij, B. Bosma, A. Evers, W. Harlaar, I. Vink (reds.) (2011) Kwantitatieve Informatie Veehouderij (KWIN-V) 2011-2012, Wageningen UR Livestock Research, Handboek 21, Lelystad

De luchtinlaat in de kraamafdeling gebeurt door de zijkant van de stal onder de mestpan door. De luchtinlaat voor de rest van de stal gaat via de kopgevel. Er is een verlaagd plafond met centraal afzuigkanaal en bovenafzuiging. De verwarming gebeurt via de luchtinlaat met deltabuizen.

De dekaafdeling bestaat uit 32 voerligboxen, 2 berenhokken, 8 hokken voor elk 6 dekrijpe gelten. De boxen zijn 65 cm breed en bestaan uit 2 m dichte vloer zonder strobed, en daarachter een betonnen rooster. De gelten hebben 2 m² leefoppervlak.

De drachtige zeugen worden gehouden in 1 afdeling met plaats voor 444 zeugen in 12 hokken in stabiele groepen. Het hokoppervlak per zeug is 1,30 m², emissiearm door schuine wanden.

De kraamafdeling bestaat uit 5 afdelingen met 26 kraamhokken. De hokken meten 1,8 m op 2,5 m. De inrichting bestaat uit geplastificeerde kunststofvloeren met gietijzer onder de zeug. De dichte vloerplaat bevat verwarming, en voorzieningen voor biggenlampen zijn aanwezig. Emissiearm systeem door mestpannen.

De biggenafdeling bestaat uit 8 afdelingen met ieder 12 hokken voor 25 biggen op 0,3m². De inrichting bestaat uit driekantroosters met bolle vloer, kunststof hokafscheidingen en een emissiearm systeem door schuine wanden.

De opfokzeugen worden gehouden in 3 afdelingen voor ieder 30 opfokgelten in 5 hokken. 1m² per dier leefoppervlak. Aanvoer van de dieren op 25 kg. Ruimte voor quarantaine en adaptatie is hier voorzien.

Ook inbegrepen in de begrote stal zijn 5 silo's voor droogvoer, zeugendouche, hogedrukreiniger, kantoor, computer, koelcontainer, 350m² erfverharding, scheiding schone en vuile weg, toegangspoort, hygiënesluis, noodstroomaggregaat, vergunningen en bijhorende administratieve kosten, architect en advisering.

De hiervoor beschreven zeugenstal heeft 597 plaatsen, voor 550 gemiddeld aanwezige zeugen in een 1-weeks productiesysteem. De kostprijs bedraagt € 2 720 per zeugenplaats.

Niet inbegrepen zijn heikosten. Indien heien noodzakelijk is moeten kosten voor heipalen en oplangers, arbeidskosten en extra kosten voor zwaardere constructie van vloeren en funderingen gerekend worden. Men mag dan rekenen op een extra kost van 20% per zeugenplaats.

Afwijkende stallen: stalgrootte

De kosten per zeugenplaats zijn afhankelijk van de stalgrootte. Om hier een inschatting van te kunnen maken reikt KWIN-V enkele standaardwaarden aan.

Tabel 35: Standaardwaarden voor 1-weeks productiesysteem, afhankelijk van de bedrijfsomvang.

Gemiddeld aantal zeugen	375		550		850	
	€/plaat	#	€/plaat	#	€/plaat	#
Kraamhokken	3 510	90	3 290	130	3130	200
Biggenhokken	220	1 600	200	2 400	200	3 600
Dekbox	2 110	22	1 860	32	1 690	49
Dekrijpe gelten (groepshokken)	1 120	30	1 050	42	1 000	66
Dragende zeugenplaats	1 460	300	1 270	435	1 130	675
Opfokzeugenplaats	750	60	680	90	650	138
Gemiddeld per zeugenplaats	2 990	412	2 720	597	2 510	924

Bron: KWIN-V 2011-2012

Afwijkende stallen: huisvestingssysteem

De kosten per zeugenplaats zijn afhankelijk van het huisvestingssysteem. Om hier een inschatting van te kunnen maken reikt KWIN-V enkele standaardwaarden aan.

De basisrichtwaarde voor een nieuwbouwzeugenstal met 597 zeugenplaatsen, zonder plaats voor de drachtige zeugen, maar inclusief quarantaineafdeling, adaptatieafdeling, kraamhokken, biggenhokken en opfokzeugenplaats bedraagt € 1 800 per zeugenplaats.

In de praktijk komen verschillende huisvestingssystemen voor drachtige zeugen voor, de investering per drachtige zeug voor de verschillende systemen staan hieronder. Er wordt uitgegaan van 435 drachtige zeugen voor 597 zeugenplaatsen.

Tabel 36: Standaardwaarden voor dragende zeugenplaatsen in een nieuwbouwzeugenstal met een totaal van 597 zeugenplaatsen

Huisvestingssysteem	Investering per drachtige-
Dynamische groepen op stro met voerstations	930
Dynamische groepen zonder stro met voerstations	1 170
Stabiele groepen met voerstations	1 270
Stabiele groepen met ad lib voeding	1 020
Stabiele groepen met voerligboxen met uitloop (zonder	1 110
Stabiele groepen met vloervoeding (hokken voor 8 zeugen)	1 120

Bron: KWIN-V 2011-2012

Vleesvarkensstal

Standaard vleesvarkensstal

De beschreven vleesvarkensstal is een stal met 4200 vleesvarkensplaatsen, inclusief de ziekenafdeling. De indeling van de stal is 17 afdelingen met 20 hokken, met telkens 12 varkens per hok. Eén afdeling is ingericht als berging, kantoor, hygiënesluis en ziekenafdeling met 140 plaatsen.

De hokken zijn uitgevoerd met bolle vloeren met betonroosters, de hokoppervlakte is 0,8m² per vleesvarken, en er wordt 0,5 m² per hok voorzien voor de brijbak. De vloer is 40% dicht. Het systeem voor emissiebeperking is een schuine putwand. De mest wordt opgeslagen buiten de stal in een silo met 9 maand voorraadcapaciteit.

Het voeder wordt verstrekt via brijbakken met een automatische droogvoerinstallatie, per ventiel gestuurd. Voeropslag is voorzien in 3 voersilo's voor 67 ton.

De luchtinlaat is ondergronds, onder de bolle vloer. De ventilatie gebeurt met centrale afzuiging, per afdeling is een meet-smoorunit voorzien. De verwarming gebeurt via vloerverwarming onder de bolle vloer.

Voor het overige is er ook inbegrepen: centrale verwarming, berging, kantoor, computer, centrale hogedrukinstallatie, koelcontainer, 350 m² erfverharding, scheiding schone en vuile weg, toegangspoort, hygiënesluis, noodstroomaggregaat, vergunningen en bijhorende kosten, architect en advisering.

Deze stal wordt begroot op 440 euro per vleesvarkensplaats.

Indien heien nodig is wordt rekening gehouden met extra materiaalkosten voor de heipalen en oplangers, extra arbeidskosten en extra kosten voor zwaardere vloerconstructies en funderingen. Er wordt dan gerekend op 20% extra kost per vleesvarkensplaats.

Afwijkende stallen: stalgrootte

De investering per vleesvarkensplaats is afhankelijk van de grootte van de totale varkensstal. Ook de hokgrootte, de afdelingsgrootte en het aantal afdelingen speelt een rol. Tabel 37 geeft daarvan een indicatie.

Tabel 37: Standaardwaarden voor investeringskost vleesvarkensstal volgens stalgrootte

Aantal afdelingen	11		17		23	
	€/plaat	#	€/plaat	#	€/plaat	#
96 plaatsen per afdeling	530	1 056	520	1 632	510	2 208
144 plaatsen per afdeling	510	1 584	480	2 448	470	3 312
192 plaatsen per afdeling	480	2 112	460	3 264	460	4 416
240 plaatsen per afdeling	470	2 640	440	4 080	450	5 520
312 plaatsen per afdeling	470	3 432	440	5 304	420	7 176

Bron: KWIN-V 2011-2012

Afwijkende stallen: grote groepen

De investeringsgrootte kan ook wijzigen indien met grote groepen varkens gewerkt wordt. De richtwaarde voor een vleesvarkensstal voor 4200 varkens, in groepen van 290 vleesvarkens in 14 afdelingen met ziekenafdeling van 140 plaatsen bedraagt 400 euro per vleesvarkensplaats. Voor het overige is de stal ingericht zoals de hiervoor beschreven stal.

5.2 Ombouw bestaande zeugenstal naar groepshuisvesting

Op 1 januari 2013 moeten alle zeugen in groep gehuisvest worden. Deze ombouw is niet ingegeven door economische motieven of door de staat van de stal, maar door de wetgever. Het is aan te raden zorgvuldig de overweging te maken tussen renovatie en nieuwbouw. De keuze kan ook andere wettelijke gevolgen hebben. Nieuwe varkensstallen moeten niet enkel aan welzijnseisen voldoen, maar moeten ook amoniakemissiearm zijn.

Stand van zaken en doelstellingen

Bij de keuze tussen nieuwbouw en renovatie, moeten enerzijds de bedrijfsdoelstellingen op lange en korte termijn (wanneer plant men te stoppen, is er kans op opvolging, wil men specialiseren of een andere tak uitbouwen, zijn er groeimogelijkheden, in welke richting zal de wet waarschijnlijk evolueren, ...) en anderzijds de huidige stand van zaken van het bedrijf met elkaar worden vergeleken.

Nieuwbouw is een optie wanneer

- o de bestaande investeringslast niet te zwaar is
- o renovatie geen aanvaardbaar resultaat zou opleveren (in te slechte staat, te klein, geen goede klimaatregeling mogelijk, ...)
- o er na de nieuwbouw nog steeds enige investeringsruimte is.

Renovatie mag eigenlijk alleen een optie zijn als

- o renovatie in belangrijke mate goedkoper is dan nieuwbouw
- o de stal na renovatie niet al te sterk afwijkt van wat men bij nieuwbouw zou zetten én een gevoelige verbetering inhoudt ten opzichte van de huidige toestand.

Bij renovaties kunnen de kostenramingen in de praktijk nogal eens te optimistisch zijn. De uiteindelijke kosten vallen dan veel hoger uit dan verwacht. Een aantal aspecten waar men soms vergeet rekening mee te houden, zijn:

- o de tegenvallende kwaliteit van bestaande onderdelen;
- o het aanpassen van draagconstructies aan de nieuwe lay-out;
- o het aanpassen van installaties buiten de te renoveren stal;
- o eventuele asbestverwijdering;
- o tijdelijke opvang van dieren en onderbezetting

- o een kleiner aantal dierplaatsen na renovatie
- o ...

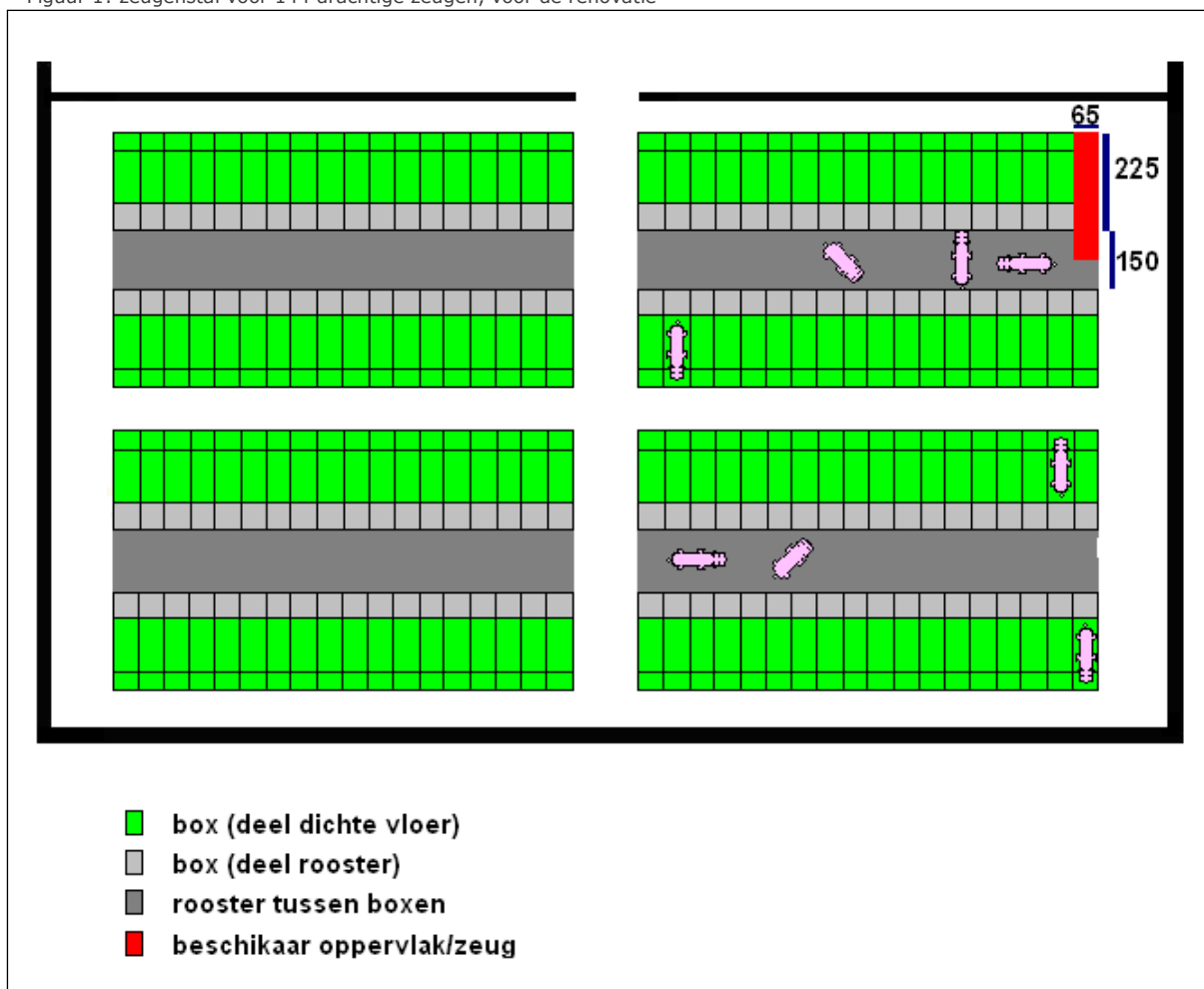
Vragen die bij de overweging van een renovatie zeker aan bod moeten komen zijn:

- o Hoeveel zeugen kunnen op basis van de wettelijke normen maximaal binnen de bestaande muren gehuisvest worden? Ter herinnering: de minimale norm is voor groepen van 6 tot 39 zeugen 2,25 m²/zeug, voor groepen van 2 tot 5 zeugen (af te raden) 2,475 m²/zeug en voor groepen van meer dan 39 zeugen 2,025 m²/zeug. Vaak zullen de gangen van de oorspronkelijke stal moeten opgeofferd worden om na renovatie nog evenveel zeugen te kunnen houden. De keuze voor grote groepen is vaak aangewezen omwille van de kleinere oppervlakenorm per dier. Dat kan wel betekenen dat men later de groep niet meer kan opsplitsen met behoud van het aantal zeugen. Voor een groep van 40 zeugen is namelijk minstens 40 X 2,025 m² = 81 m² vereist; voor 2 groepen van 20 is 40 X 2,25 m² = 90 m² vereist. Of met andere woorden: op een oppervlakte van 81 m² kan men één groep van 40 zeugen houden of 2 groepen van 18 zeugen, dat wil zeggen 4 zeugen minder.
- o Welke gangen kunnen zonder veel problemen worden opgeofferd, en welke gangen moeten zeker gehandhaafd blijven? Een systeem met voederstations vergt bijvoorbeeld weinig gangen, dropvoeding vraagt er meer.
- o Maken gelten deel uit van de groep? De eerder genoemde normen gelden voor zeugen, voor gelten is de norm kleiner. Gelten worden gedefinieerd als geslachtsrijpe vrouwelijke dieren die nog niet hebben geworpen. Maken gelten deel uit van een groep met zeugen, dan is de totale minimale vereiste oppervlakte gelijk aan het aantal gelten maal de norm voor de gelten, plus het aantal zeugen maal de norm voor de zeugen. De minimale norm is voor groepen van 6 tot 39 dieren 1,64 m²/gelt, voor groepen van 2 tot 5 dieren 1,804 m²/gelt en voor groepen van meer dan 39 dieren 1,475 m²/gelt.
- o Is het aandeel dichte vloer voldoende? Voor elke zeug is minstens 1,3 m² dichte vloer vereist, voor een gelt is dit 0,95m². Alle vloeren die minder dan 15% afvoeropening hebben worden als dichte vloer beschouwd. Een solide vloer zonder openingen is dus een dichte vloer, maar ook een rooster met weinig mestdoorlaat kan als een dichte vloer worden aanzien zolang het aandeel van de openingen op de totale oppervlakte van het element minder dan 15% bedraagt. Door openingen (definitief) dicht te maken, kan een rooster worden omgevormd tot een "dichte vloer" (volgens de definitie in de welzijnswetgeving). Het is alleszins gemakkelijker van een rooster een dichte vloer te maken dan omgekeerd.
- o Zijn de bestaande boxen nog in goede staat? Bestaande individuele boxen kunnen toegepast worden als voederligboxen met uitloop. Hiervoor worden de deurtjes verwijderd, aangepast (permanent opengezet) of vervangen door deurtjes die door de zeug te bedienen zijn (type klapdeurtjes bijvoorbeeld). Om meer ruimte te creëren (per groep of per dier)
- o Kunnen de rijen boxen verder uiteen worden gebracht door (een deel van) de gang op te offeren;
- o Kan eventueel de trog hoger worden geplaatst zodat de ruimte eronder door een liggende zeug kan gebruikt worden (hiervoor is minstens een vrije ruimte onder de trog van 20 cm vereist);
- o Kunnen één of meerdere boxen worden opgeofferd (verwijderd of leeg gelaten), in een hok met 18 boxen, maar niet voldoende oppervlakte voor 18 dieren, kunnen bijvoorbeeld 16 zeugen worden gehouden.

Voorbeeld renovatiemogelijkheden zeugenstal

Als uitgangssituatie nemen we een afdeling voor 144 dragende zeugen, voorzien van evenveel voederligboxen van 2,25 m lang en 0,65 m breed, met een gang tussen de boxen van 1,50 m breed (donkergrijs). In de boxen ligt vooraan een dichte vloer (groen) en achteraan een stuk roostervloer (lichtgrijs). In totaal is de roostervloer 2,5 m breed. Alle voedergangen zijn 1 m breed. De totale oppervlakte binnen de afdelingsmuren bedraagt 418,5 m², met een breedte van 27,90 m en een diepte van 15 m = 1 m (gang)+2,25 m (ligbox) +1,5 m (uitloop) +2,25 m (ligbox) +1 m (gang) +2,25 m (ligbox) +1,5 m (uitloop) +2,25 m (ligbox) +1 m (uitloop). Op basis van het vloertype bestaat de 15 m uit 2,75 m dichte vloer + 2,50 m roostervloer + 4,50 m dichte vloer + 2,50 m roostervloer + 2.75 m dichte vloer.

Figuur 1: zeugenstal voor 144 drachtige zeugen, vòòr de renovatie

Bron: Departement Landbouw en Visserij

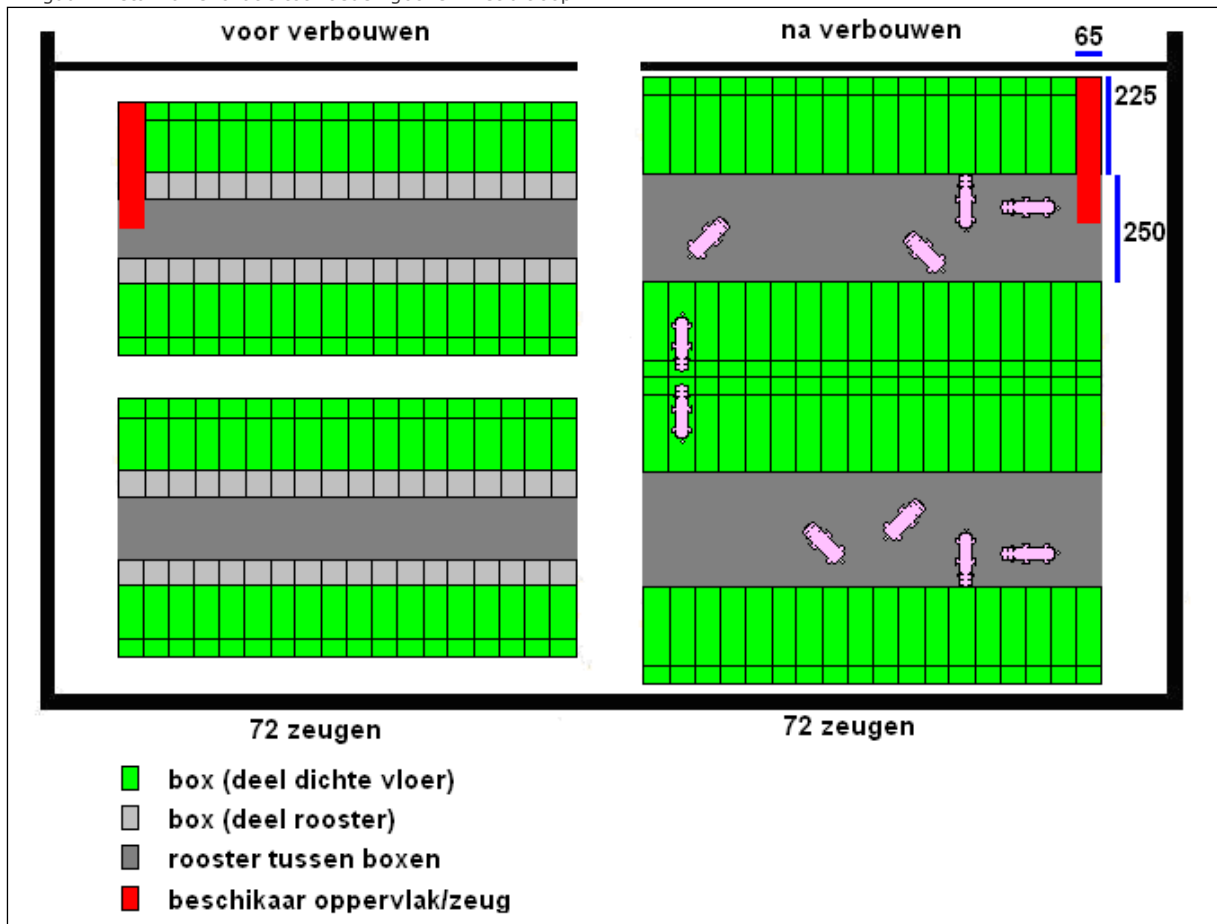
Dit wil zeggen dat er per zeug $(2,25 \text{ m} + 0,75 \text{ m}) \times 0,65 \text{ m}$ of $1,95 \text{ m}^2$ ter beschikking is (zijgangen niet meegerekend). Dit voldoet niet aan de vereiste $2,25 \text{ m}^2$ per dier. De totale oppervlakte, alle gangen inbegrepen, zou in theorie volstaan voor 186 zeugen ($418,5 \text{ m}^2 / 2,25 \text{ m}^2$). In de praktijk is het echter onmogelijk alle gangen op te offeren. Eén "blok" boxen is 36 maal $1,95 \text{ m}^2$ of $70,2 \text{ m}^2$ groot en dus met de geldende oppervlakenormen groot genoeg voor 31 i.p.v. 36 zeugen, of in totaal 124 zeugen. Als de zeugen in grotere groepen zouden worden gehouden, mag de vereiste oppervlakte per dier met 10% worden vermindert, zodat $2,025 \text{ m}^2$ per zeug volstaat. Voor groepen van 31 geldt echter de 'gewone norm'.

Veel bestaande boxen zijn $0,60 \text{ m}$ breed in plaats de hierboven aangenomen $0,65 \text{ m}$. In dat geval zal het nog moeilijker zijn te renoveren met behoud van het aantal plaatsen.

Verbouwing naar voederligboxen met uitloop

Figuur 2 geeft een mogelijke verbouwing weer naar voederligboxen met uitloop. De boxen worden naar voor gebracht in de voedergangen, zodat tussen de boxen een uitloop van $2,5$ tot maximaal 3 m breed ontstaat. Op voorwaarde dat een zwevende trog wordt toegepast, zodat deze ruimte kan meegeteld worden, is per zeug $(2,25 \text{ m} + 1,25 \text{ m}) \times 0,65 \text{ m} = 2,275 \text{ m}^2$ ter beschikking. Dit is net voldoende voor de minimumnorm. Het bestaande puttenplan kan grotendeels behouden blijven.

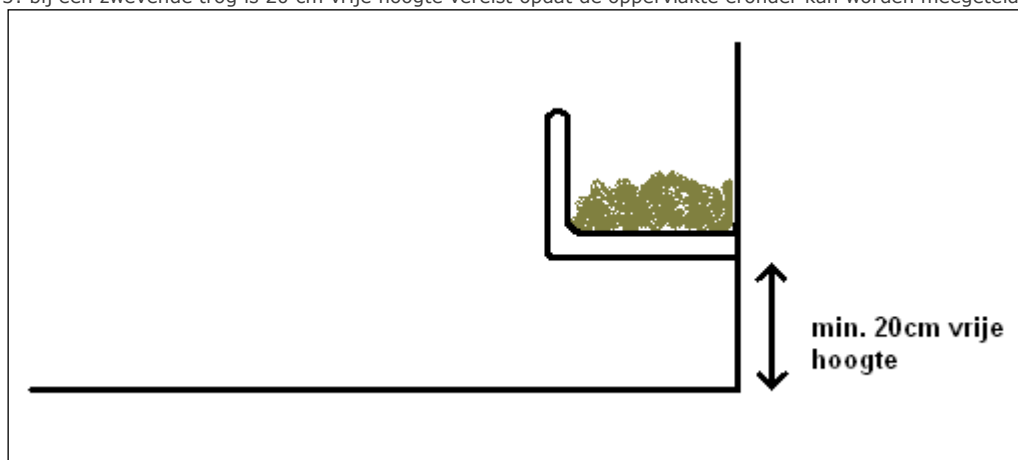
Figuur 2: stal na renovatie tot voederligboxen met uitloop

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Onder de trog dient een vrije hoogte van 20 cm ter beschikking te zijn opdat de oppervlakte eronder kan meegeteld worden. Van een verzonken trog kan bijvoorbeeld de laatste 15 cm worden meegeteld. De snuit van de zeug kan immers onder (bij een zwevende) of een stuk boven (bij een verzonken) de trog worden gehouden.

Figuur 3: bij een zwevende trog is 20 cm vrije hoogte vereist opdat de oppervlakte eronder kan worden meegeteld

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Naast de totale oppervlakte moet ook nagegaan worden of het aandeel dichte vloer voldoet aan de norm van 1,3 m² per zeug of 0,95 m² per gelt. In dit concrete geval is dat 2,25 m x 0,65 m = 1,46 m², wat ruim voldoende is. Het aandeel dichte vloer is zelfs aan de ruime kant, waardoor de boxen vermoedelijk moeilijk zuiver te houden zullen zijn.

Dergelijke verbouwing is zeker het overwegen waard als de bestaande boxen en de roosters en andere vloeren nog in goede staat zijn, en er voldoende ruimte voorhanden is om nagenoeg evenveel zeugen te plaatsen.

Verbouwing naar dropvoeding

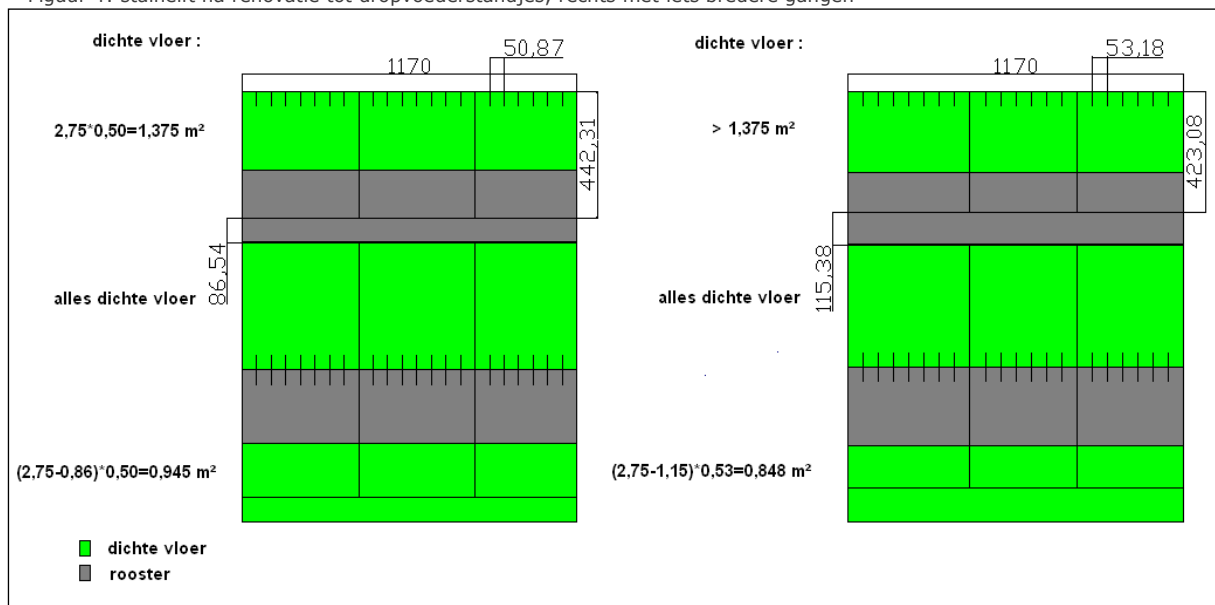
Bij dropvoeding kunnen slechts 3 rijen gehandhaafd worden in plaats van de 4 oorspronkelijke rijen voederligboxen. Beschouwen we alleen de rechterhelft van de stal en blijven we de zijgangen niet meetellen, dan hebben we 18 (boxen) x 0,65 m (boxbreedte) = 11,7 m ter beschikking. Een vreetstandje is bij dropvoeding minstens 0,5 m breed, dat wil zeggen dat er in de breedte theoretisch plaats is voor 23 vreetstandjes. Voor 23 zeugen is 23 x 2,25 m² of 51,75 m² nodig. Dat houdt in dat een hok 4,43m (= 51,75m² / 11,7m) diep moet zijn. Drie rijen nemen dus 13,3 m in beslag waardoor van de 15 m staldiepte er slechts 1,7 m overblijft voor 2 controlegangen, wat aan de smalle kant is. Bovendien vermindert het aantal plaatsen van 72 tot 3 maal 23 of 69 zeugen (per stalhelft).

Om bredere controlegangen te realiseren kunnen de vreetstandjes iets breder worden uitgevoerd, zodat de hokken minder diep moeten zijn, maar dat gaat nog meer ten koste van het aantal plaatsen.

Een andere mogelijkheid is rekening te houden met een aparte groep gelten. Gaan we uit van een groep van 6 gelten in de eerste rij, dan kunnen we de vreetstandjes iets smaller uitvoeren (0,45 m), wat dan met de norm van 1,95 m²/gelt een diepte van 4,33 m vereist. Er blijft 11,7 - (6 maal 0,45) = 9 m breedte over, geschikt voor 18 zeugen. Er is een diepte van 2,25/0,5 of 4,5 m nodig. Dat wil zeggen dat deze rij 18 + 6 = 24 plaatsen omvat, de overige 2 rijen telkens 23. De controlegangen blijven even smal en er is slechts 1 plaats gewonnen. Deze ingreep heeft dus met andere woorden weinig zin.

Het is duidelijk dat deze renovatie een grotere aanpassing van het puttenplan vraagt dan in het eerste geval, zoals volgende figuur illustreert.

Figuur 4: stalhelft na renovatie tot dropvoederstandjes, rechts met iets bredere gangen

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Uit de figuur blijkt duidelijk dat in de bovenste rij hokken (en in beide gevallen) de dichte vloer voldoende is om de norm te halen. De dichte vloer situeert zich ter hoogte van de vreetstandjes, de rooster bevindt zich naast de controlegang. Het aandeel 100% dichte vloer is aan de hoge kant, dus overmatige hokbevuiling is niet ondenkbeeldig. De middelste rij hokken is volledig van dichte vloer voorzien, wat wettelijk toegelaten is, maar geen vlotte mestafvoer toelaat. In de onderste rij volstaat de dichte vloer niet, en zullen bijvoorbeeld roosterspleten moeten worden dichtgemaakt om de mestdoorlaat (verhouding openingen op dichte delen) beneden de 15% te krijgen en daardoor een deel rooster om te vormen tot "dichte vloer". Een alternatief is een rubbermat op de roostervloer te bevestigen. Hier zijn de dichte vloer en de roostervloer net andersom gesitueerd als bij de bovenste rij, maar dit hoeft niet per definitie problematisch te zijn. Deze hokken blijven door het kleinste aandeel 100% dichte vloer mogelijk het zuiverst. De middelste rij hokken vormt het grootste probleem. Een mogelijkheid bestaat erin deze hokken als strohokken uit te baten, maar dat is niet altijd praktisch. De enige andere mogelijkheid is het creëren van nieuwe putten met roosters, wat natuurlijk veel ingrijpender is dan de eerst besproken verbouwing.

Dergelijke renovatie is het overwegen waard als de bestaande boxen niet meer bruikbaar zijn, en de vloer hoofdzakelijk uit roosters bestaat die nog in goede staat zijn. Het is immers gemakkelijker een rooster om te vormen naar dichte vloer dan omgekeerd. Heeft men toevallig een type rooster liggen waarvan de mestdoorlaat de 15% niet overschrijdt, dan zijn er nog minder beperkingen.

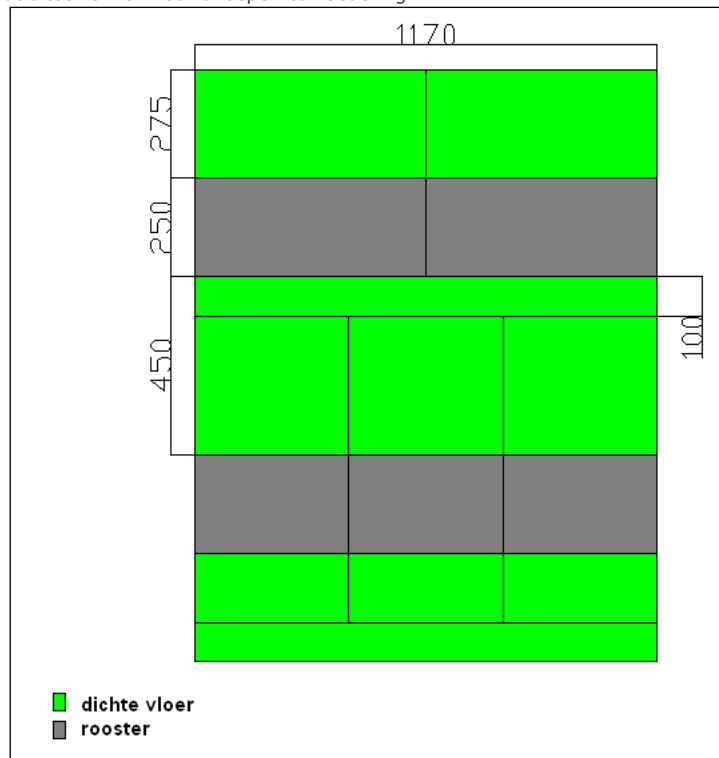
Verbouwing naar onbeperkte voeding of gefaseerde voederverdelers

Zonder de dropstandjes is de vorige indeling ook geschikt voor onbeperkte voeding, maar met dezelfde beperkingen en nadelen waar het de dichte vloeren betreft. Teneinde de hokbevuiling binnen de perken te houden, blijft de dichte vloer best beperkt tot het wettelijke minimum én indien mogelijk verdient het aanbeveling een deel van de verplichte dichte vloer als gaatjesrooster (< 15% openingen) uit te voeren. Aangenomen wordt dat per dier 1m² volle vloer, aangevuld met 0,3 m² vloer met maximaal 15% openingen, binnen de wettelijke beperkingen een goed compromis vormt tussen comfort en hygiëne. Op een (halve) stalbreedte van 11,7 m (één blok boxen) beslaat de dichte vloer 2,75 m, wat een oppervlakte van iets meer dan 32 m² oplevert. Aan 1 m² 100% dichte vloer per dier is dit geschikt voor 32 zeugen. Om aan de vereiste 2,25 m² te komen is een hokdiepte van (32 maal 2,25) gedeeld door 11,7 = 6,15 m, of 2,75 m dicht + 2,5 m rooster + 0,9 m dicht. Wanneer we dezelfde opstelling spiegelen naar de tegenoverliggende muur, dan blijft in het midden een voedergang van 2,7 m (stallengte 15 m - 2 x 6,15 m hoklengte) breed over (dichte vloer). Dergelijke opstelling heeft slechts zin als beide stroken dichte vloer van 0,9 m diep kunnen worden vervangen door een 'dichte vloer' met maximaal 15% gaten en een kelder daaronder. De totale stal biedt dan plaats aan 32 maal 4 of 128 zeugen.

Een andere mogelijkheid voorziet per stalhelft 5 hokken (2 brede en 3 smalle hokken) voor 13 varkens met 2 gangen van 1 m breed of plaats voor 130 zeugen. In de brede hokken volstaat de dichte vloer net niet om aan de norm van 1,3 m² per zeug te komen, een klein deel van de rooster zal dus moeten worden dichtgemaakt, tenzij de aanpalende balk van de rooster die aan de dichte vloer aansluit, voldoende is. In dit concrete geval is over de volledige breedte 14 cm bijkomende dichte vloer nodig.

Figuur 5: stal na renovatie tot hokken voor onbeperkte voeding

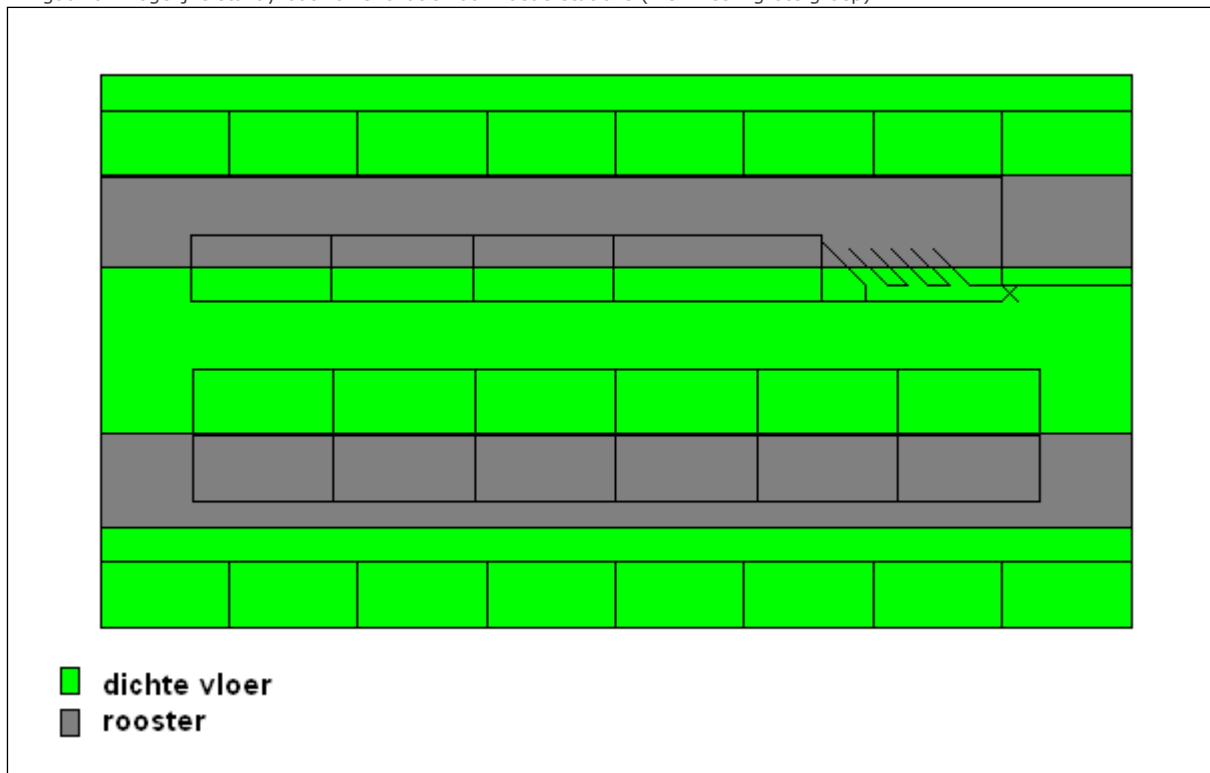

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Verbouwen naar voederstations

Bij de renovatie naar een stal met voederstations, is het bestaande puttenplan moeilijk (volledig) te behouden. Ook de oorspronkelijke middengang kan onmogelijk behouden blijven. Voor ongeveer 140 zeugen zijn immers 3 stations vereist, hetzij één grote groep met drie stations, hetzij drie groepen met een kleine 50 zeugen. Aangezien in dit geval weinig of geen gangen nodig zijn, zal meestal het oorspronkelijke aantal zeugen kunnen geplaatst worden. Tal van hokindelingen zijn mogelijk, waarvan één als voorbeeld in figuur 6. In dit voorbeeld is uitgegaan van één grote groep, met bovenaan een gang, verschillende rijen ligvakken en bovenaan rechts een separatieruimte.

Figuur 6: mogelijke stallay-out na renovatie naar voederstations (hier met 1 grote groep)

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Vooraleer de keuze te maken tussen verbouwing en nieuwbouw, dienen alle aspecten zorgvuldig worden afgewogen. Renovatie gaat meestal gepaard met compromissen op het vlak van stalinrichting, én in sommige gevallen met onverwachte kosten. Beide dienen op voorhand zo goed mogelijk te worden ingeschat.

5.3 Bezettingsgraad stal

Voor een zeugenstal wordt als richtwaarde een bezettingsgraad van 97% voorgesteld. Voor een vleesvarkensstal is dit 90%.

5.4 Provisie onderhoud gebouwen

Als richtwaarde wordt 2% jaarlijkse provisie voorgesteld voor het onderhoud van de gebouwen. De 2% wordt berekend op de investeringswaarde van de stal.

5.5 Behoeftte aan beschikbaar bedrijfskapitaal

In de varkenssector wordt kapitaal ter beschikking gesteld door banken, maar soms ook door leveranciers. Deze dubbele financiering van bedrijven zorgt er in sommige gevallen voor dat bedrijven in problemen komen.

De aan te houden kapitaalsreserve op het bedrijf wordt op basis van het benodigde omlopend kapitaal voor voeder en andere directe kosten berekend. Dit is een richtwaarde voor kapitaal dat aanwezig dient te zijn voor de betaling van de rekeningen per productiecyclus.

Zeugen

Benodigd kapitaal per zeug per jaar

= kosten aankoop voeder en vervanging zeugen + overige toegerekende kosten

= € 662,13 + € 166,95

= € 829,08

Benodigd kapitaal per zeug per productiecyclus

= benodigd kapitaal per jaar / worpindex

= € 829,08 / 2,4

= € 345,45

Voor zeugen is de richtwaarde voor behoefte aan bedrijfskapitaal € 345,45 per zeug. Dit bedrag dient als provisie voor voederfacturen en andere facturen.

Vleesvarkens

Benodigd kapitaal per afgeleverd vleesvarken

= kosten aankoop big en voeder en uitval + overige toegerekende kosten

= € 104,52 + € 3,50

= € 108,02

Voor vleesvarkens is de richtwaarde voor behoefte aan bedrijfskapitaal € 104,55 per vleesvarkensplaats. Deze provisie is voor de betaling van voederfacturen en andere facturen.

5.6 Emissierechten

De prijs voor emissierechten is niet vast te bepalen. In 2012 schommelde die rond de 2 à 3 euro per NER. Een richtwaarde is hier niet op te kleven.

Tabel 38: benodigde NER-D_v per diercategorie

Dier	Benodigde NER-D _v
Zeugen (incl. biggen < 7kg)	38,50
Biggen (7-20kg)	4,48
Beren	38,50
Andere varkens 20-110 kg (2 of 3-fasen)	18,33
Andere varkens > 110 kg	38,50

Bron: VLM

5.7 Arbeidsduur

Op basis van de boekhoudingen in het LMN wordt een richtwaarde vooropgesteld voor de arbeidsduur van 11,50 uur per gemiddeld aanwezige zeug, en 0,32 uur per afgeleverd vleesvarken (of 0,83 uur per gemiddeld aanwezig vleesvarken).

Tabel 39: arbeidsduur per dier

Gemiddeld aanwezig dier	Arbeidsduur	
Zeugen (incl. biggen)	11,50	uur
Vleesvarken	0,83	uur

Bron: LMN

FIGURENLIJST

Figuur 1: zeugenstal voor 144 drachtige zeugen, vòòr de renovatie	33
Figuur 2: stal na renovatie tot voederligboxen met uitloop.....	34
Figuur 3: bij een zwevende trog is 20 cm vrije hoogte vereist opdat de oppervlakte eronder kan worden meegeteld	34
Figuur 4: stalhelft na renovatie tot dropvoederstandjes, rechts met iets bredere gangen	35
Figuur 5: stal na renovatie tot hokken voor onbeperkte voeding	37
Figuur 6: mogelijke stallay-out na renovatie naar voederstations (hier met 1 grote groep)	38

TABELLENLIJST

Tabel 1: huishoudbudget voor privébestedingen volgens gezinsgrootte	2
Tabel 2: berekening van de personenbelasting: belastingvrije sommen	3
Tabel 3: berekening van de personenbelasting: progressief tarief	3
Tabel 4: berekening van de personenbelasting: eenvoudig rekenvoorbeeld	3
Tabel 5: vergelijking van personenbelasting vs. vennootschapsbelasting	4
Tabel 6: provinciale opcentiemen onroerende voorheffing (2012)	4
Tabel 7: gemeentelijke opcentiemen onroerende voorheffing (2012).....	5
Tabel 8: tarief provinciebelasting op bedrijfsoppervlakte.....	7
Tabel 9: aanslagvoet gemeentebelasting op personenbelasting	8
Tabel 10: verkeersbelasting voor personenwagens	10
Tabel 11: verkeersbelasting aanhangwagens en opleggers	10
Tabel 12: verkeersbelasting voor lichte vrachtwagens	11
Tabel 13: jaarlijkse mestproductie per diercategorie (VLAREM)	11
Tabel 14: richtwaarden voor mestafzetkost, burenregeling en mestverwerking.....	12
Het paritair comité voor de landbouw (144) heeft voor 2011 volgende uurlonen vastgesteld. Tabel 15: uurlonen voor PC Landbouw (144)	12
Tabel 16: jaarlijkse waterbehoefte per diercategorie	13
Tabel 17: gemiddelde kost leidingwater.....	13
Tabel 18: index voor berekening kostprijs grondwaterwinning (2007-2012).....	13
Tabel 19: overzicht van tarieven heffing op waterverontreiniging voor oppervlaktewaterlozers en rioollozers (grootverbruikers), verbruiksjaar 2007-2012	14
Tabel 20: bijdrage sanitair fonds 2011	15
Tabel 21: tarief abonnement RENDAC voor varkenshouders,2012.....	15
Tabel 22: historiek maximumprijzen brandstof.....	16
Tabel 23: maximaal betoelaagbaar bedrag aanbouw varkensstal	17
Tabel 24: prijs zeugenvoer en biggenvoer (inclusief kortingen) (in €/ton)	18
Tabel 25: vervanging zeugen	19
Tabel 26: standaardwaarden overige toegerekende veekosten zeugenhouderij.....	20
Tabel 27: saldoberekening zeugenhouderij per gemiddeld aanwezige zeug	22
Tabel 28: invloed van lotgrootte biggen op voedersaldo en saldo.....	23
Tabel 29: prijs vleesvarkensvoer (inclusief kortingen) (in €/ton).....	23
Tabel 30: Berekening richtwaarde aantal afgeleverde vleesvarkens per gemiddeld aanwezig vleesvarken	24
Tabel 31: standaardwaarden overige toegerekende veekosten vleesvarkenshouderij.....	25
Tabel 32: berekening jaarrente op levend kapitaal.....	26
Tabel 33: saldoberekening vleesvarkenshouderij per afgeleverd vleesvarken en per gemiddeld aanwezig vleesvarken	27

Tabel 34: maximale emissiefactoren voor ammoniakemissiearme stalsystemen voor varkens	28
Tabel 35: Standaardwaarden voor 1-weeks productiesysteem, afhankelijk van de bedrijfsomvang.	29
Tabel 36: Standaardwaarden voor dragende zeugenplaatsen in een nieuwbouwzeugenstal met een totaal van 597 zeugenplaatsen.....	30
Tabel 37: Standaardwaarden voor investeringskost vleesvarkensstal volgens stalgrootte.....	31
Tabel 38: benodigde NER-D, per diercategorie	39
Tabel 39: arbeidsduur per dier	39

BRONNENLIJST

De Becker, R. (Red.) (2007) *Het Vlaamse LandbouwMonitoringsNetwerk: wat en hoe?*, Afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

Van Gansbeke S.& Van den Bogaert T. (2011) *Groepshuisvesting: is renovatie een optie?*, Beleidsdomein Landbouw en Visserij, afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling, Brussel.

Vermeij I., Bosma B., Evers A., Harlaar W & Vink I. (reds.) (2011) *Kwantitatieve Informatie Veehouderij (KWIN-V) 2011-2012*, Wageningen UR Livestock Research, Handboek 21, Lelystad.

Vermeij I., Bosma B., Evers A., Harlaar W & Vink I. (reds.) (2010) *Kwantitatieve Informatie Veehouderij (KWIN-V) 2010-2011*, Wageningen UR Livestock Research, Handboek 13, Lelystad.